

— Bent nuo šio amžiaus pradžios pradėjusi reikštis struktūrinė kalbotyros kryptis išaugo ir sustiprėjo pastaraisiais dešimtmečiais. Ji teigia, kad kalba, kurią pirmiausia reikia tirti vieno kurio laikotarpio plotmėje, yra tarp savęs susijusių ir vienas kitą sąlygojančių vienetų sistema. Maždaug prieš porą dešimtmečių pasirodė ir dabar jau daug dėmesio susilaukė generatyvinis požūris į kalbą. Labiausiai pažįstama amerikiečio N. Chomskio sukurta vad. generatyvinė transformacinė gramatika, kuri turinti duoti hipotezę, teoriją, nustatyti taisykles, kaip "kalba veikia", panašiai kaip kad biochemikas formuluoja hipotezę, kaip kūno ląstelės dauginasi. Jei tos taisyklės bus teisingai formuluotos, tada "gramatika" (faktiškai, tikslus ir objektyvus kurios kalbos aprašas) tapsianti priemone, "gaminančia" visus kurios kalbos gramatinius (taisyklingus) posakius ir nė vieno negramatinio (netaisyklingo). Apskritai, jau kurį laiką pastebimas didelis veiklumas, pervertinantis senesnius, tradicinius kalbotyros pagrindus ir kuriant naujus, plečiant ir gilinant kalbotyrinio teorizavimo sritį. Įvairiais požūriais į kalbą žvelgiant, vis atsiranda daugiau ar mažiau skirtingų kalbinių teorijų. Pastaroju metu, be kitko, labiau gilinamasi ypač į kalbos ir psichikos sąsają (psichinė kalbotyra, angl. psycholinguistics), kalbos ir visuomenės santykį (visuomeninė kalbotyra, ang. sociolinguistics), matematinės bei algebrinės kalbotyros klausimus ir kt. Nemaža kas naujosiose teorijose (įskaitant ir generatyvinę gramatiką) tebėra vystymosi tarpsnyje, nevienas dalykas tebesvarstomas, kritikuojamas. Reikia pa-

(Nukelta į 2 psl.)

Pokalbis su dr. Petru Joniku

(Atkelta iš 1 psl.)

stebėti, kad viena po kitos atsirandančios kalbotyros teorijos ne būtinai reiškia, kad jos tuo pačiu jau viena kita ir pakeičia: dažniausiai tos teorijos atsiranda, skirtingu požūriu žvelgiant į tą patį dalyką — kalbą, skirtingus teorinius modelius taikant jos prigimčiai aiškinti. Naujosios kalbotyros kryptys lietuvių kalbininkams daugiau ar mažiau pažįstamos (apskritai, iskaitant ir Lietuvą), ir naujais metodais parašytų rimtesnių kalbinių darbų pasirodo parašytų ir pačių lietuvių. Žinoma, ypač vyresnieji kalbininkai turi sekti kalbos mokslo raidą, nenorėdami atsilikti nuo kalbotyros pažangos, nors tai ir nereiškia, kad kiekvieną „naują“ teorizavimą turi grobti, kaip vaikas tite, viską metęs į šalį.

— Kokia vieta šių dienų kalbotyros mokslo skiriamai baltistikai? Ar ji vis dar, kaip seniausių formų indoeuropiečių kalba, nepraranda savo ištętos pozicijos? Ir kokia aplamai yra, jūsų manymu, baltistikos ateitis?

— Anksčiau, kada kalbotyroje vyravo genealoginis istorinis požiūris, baltų kalbos (ypač priėmimo ir lietuvių kalbos) užėmė svarbią vietą indoeuropiečių kalbų moksle. Vėd. sinchroninėje, apšonimoje, struktūrinėje lingvistikoje tai neturėtų išskirtinės reikšmės. Tačiau istorinės kalbų studijos negali būti ir nėra pamirštos ir struktūrinėje kalbotyroje; neužmiršta jų ir generatyvistai su savo tebesivystančiu metodu. Todėl ir dabar baltų kalbos nepraranda savo reikšmės indoeuropiečių kalbų raidos aiškinimui; jos ypač svarbios slavų kalbų studijoms. Pastaruoju metu jau iškeliama, kad ne vien baltų kalbos išlaikysios didesnę senovę negu kai kurios ligi šiol seniausiomis laikomos kalbos (kaip senovės indų ir graikų). Šiuo metu žymiai didesnio susidomėjimo baltistika susilaukė ir JAV. Čia gražiai ir savo baltistinėmis studijomis reikiąsi prof. W. R. Schmalstieg, o taip pat vienu ar kitu reikšmingu baltistikos darbu pasirodė ir ne vienas kitas amerikietis (G. B. Ford, E. P. Hamp, D. F. Robinson ir kt.). Daug galės prisidėti prie baltistikos studijų pagyvinimo JAV pačių pabaltiečių (steigtoji Baltų studijų puoselėjimo draugija (Association for the Advancement of Baltic Studies, Inc.), kurios tikslas Pabaltijai bei pabaltiečius liečiančios studijos, iskaitant ir kalbotyrą. Draugija yra suruošusi JAV keletą sekmingų mokslinių suvažiavimų, kuriuose dalyvavo ne tik patys pabaltiečiai, bet ir kitų tautų ir kraštų mokslininkai. Draugija leidžia kas mėnuo ketvirtį išeinančią „Journal of Baltic Studies“. Kaip rodo 1974 m. išėjusi jos adrešo knyga, draugija turi apie 600 narių. Baltistikos bei Pabaltijų studijos, žinoma, tęsiamos ir Europoje, organizuojamos ten ir tos srities mokslinės konferencijos.

PABEGELIAMS STUDENTAMS

Illinois universitetas praneša, kad pabegėliai studentai, kurie ieško pastovios rezidencijos statuso JAV-se, gali to susilaukti tik po trumpo laukimo apsigyvenę Illinois universiteto globoje. Tai numato naujas universiteto reguliavimas.

STUDIJUOS NEGRU NUSIKALTIMUS

Vadinamoji League to Improve the Community Chicagoje, gavusi 107,241 dol. federalinės paramos, panaudos lėšas studijuoti nusikaltimų problemas tarp negrų.

Ziemos egzotika

Nuotr. K. A.

Pirmenybė kultūrai (2)

Šaukiu aš tautą (anot Bernardo Brazdžionio)

(Tęsinys iš praėjusio šetad.)

Kas dingio ir kas išliko

Ir valstybinė žūtis atėjo — mūri, begėdiška, nedažna tokia pasatulyje, kai didelę šalį kaimynai kone juokaudami išsidalijo per porą dešimtmečių. Bet mum tai būta skaudaus sukrėtimo ir tartum pirmą kartą suprasta, kas atsitiko. Nuo to laiko per sekančius dešimtmečius imam regėti ženklus, kuriuos vėliau mūsų tėvai pradėjo vadinti tautos žadinimu ir — vaizdingiau — „kėlimu iš miego“. Didysis Praamžiaul — vadinasi, patys pamatė, supratom ir žinojom, kad mūsų tauta jau miegojo...

Be abejo, tai nereiškia, kad su rusų aneksija 18 amžiaus pabaigoje būtų žlugusi ir visokia mūsų šalies kultūros raida. Ne — beveik priešingai. Su Vilniaus universitetu vienu tarpu tarsi ji net labiau įstengė suklestėti. Tik viskas, deja, dabar krypo dar daugiau būtu žlugusi ir visokia mūsų tautinės kultūros labui. Vilniaus universitetas, tasai Lietuvos sostinėje vėliai susikūrus labiau lenkiškas (l) dvasinis centras, tuomet turėjo ir ugde gausybę didelių talentų ir mokslinių disciplinų. Jame tik stigo (ir tai daugiau negu kuriozas!) lietuvių kalbos ir literatūros katedros. Niekam nepasisekė, niekas negalėjo ten jos įsteigti...

Tad kas lietuvių tauta budino, kuo gi ji budo?

Vargu per tautinio kelio nesuradusius bajorijos politinius sąjūdžius, net ne kažkiek ir per sukilimus prieš Maskvą, kai vis dar baisiai sunkiai buvo atskiriama, kas Lietuvos ir kas Lenkijos labas. Daug aiškiau Lietuva budo su Zemaitijos bajorėlių tegu silpna, bet lietuviška poezija, ypač su Simono Daukanto istorijos mokslo, tautos praeities romantika ir socialinių idėjų pažangumu, su vyskupo Valančiaus praktišku tautinės struktūros tvirtinimu ir auklėjamąja literatūra, vėliau su pagrindžio žurnalais ir laikraščiais, ypač su gaiviu Vinco Kudirkos žurnalizmu, Maironio poezija, net su lietuviškai patriotine (mickevičine) literatūra apie Lietuvos didybę ir grožį lenkų kalba.

Tad argi ne ironija, kad praeityje per tiek amžių nesirūpinus lietuvišku raštu, vėliau teko iš-

BRONYS RAILA

rasti metaforišką, bet teisingą sakymą, jog lietuvių tautą „prikėlė iš miego“ plunksna, taigi rašto ir kultūros veiksniai. Kaip tik toji „plunksna“ per keletą sekusių dešimtmečių, lyg niekur nieko, tartum savaime ir natūraliai, į pabudinto mūsų tautos gyvenimo areną žingsnis po žingsnio išsiskaidė ir partinių — pasaulėžiūrinių grupuočių politiku, vėliau palankiai tarptautinei progai susidarius karius — gynejus ir tuojau pat vis didesnių ūkinį gėrybių troškesius.

Ir valstybė iš naujo užgimė — tasai mūsų kultūros variklis, lovis, mecenatas, net svarbiausioji jos puoselėjimo garantija (kaip dar neseniai išėivijos politikai mėgo sakyti). Taip, gal būtu galima sutikti, jog atsteigtos

neprisklausomybės laikotarpiu visi šie energijų ištekliai daugmaž teisingiau balansavosi. Bent jau geros valios ir nuovokos nestigo, tik stigo laiko ir patyrimo, o ir pati medžiaginė mūsų tautos bazė tebebuvo kukli. Bet su antruoju neprisklausomybės dešimtmėčiu vėl labiau ėmė ryškėti senoji dramatiška dilema:

• ar ūkinis turėjimas ir ginklavimasis, taigi rūpestiai medžiagine gerove ir krašto saugumu, —

• ar tautinės kultūros elementų bei prielaidų sustiprintas ugdymas ir tvirtinimas?

O tada ir vėl svarstyklų rodiklė neabejotinai buvo pakreipta labiau medžiaginių lobių ir ginklų gausinimo naudai. Tik tarsi užmiršom savęs paklausti, kokių padarinių gali duoti šitokia prieštaringa kryptis. Juk išskirtinai gausinant ginklus ir labiausiai remiant karininkiją, ne-

įmanoma tuo pat metu reikiamai didinti šiaip jau kitokios produktingesnį darbą atliekančios visuomenės medžiaginius lobius.

Pagaliau, kaip ir 18-me amžiuje, nauja maskolinė invazija prasidėjo visiškai pagal senuosius Katrynos metodus — kariuomenės įgulių įvedimu. Skyrėsi tik tempo spartumu: dabar labai greit atsu

Gražių dainelių daug girdėjęs

Poetą ir katechetą Vincą Stonį — Kazį Žitkų prisimenant

STASYS YLA

Prieš porą metų pateko į rankas *Lyrika*, išleista 1970 m. Vilniuje. Autorius Vincas Stonis. Pridėta ir nuotrauka, iš kurios vos gali atpažinti, jog tai tas pats Kazys Žitkus. Kaklaraistis slepia kunigystę, bet knygos galė, trumpoj apybraižoj, parašyta: mokėsis Kauno kunigų seminarijoje ir buvęs tos seminarijos rektorius. Toj "Lyrikoj" praskamba ir toks posmas:

Prabėgo tūkstančiai dienų,
Veide raukšlį ir dulkį
grimas,
O aš dar vis tebeinu —

Skurdus šios žemės piligrimas. Tas piligrimas keleriopai įdomus — kaip poetas, publicistas, jaunimo ugdytojas ir katechetas. Dar įdomesnis, kaip žmogus — nepaprastai kuklus, švelnus, švytintis savo skaidrumu ir humanizmu. O jau eina aštuoniasdešimt antruosius metus.

Poetas

Gimė jis poetų — rašytojų krašte — Vabalninke. Iš ten kilę Balys Sruoga, K. Šakenis ("Pono Tado" vertėjas), Aloyzas Baronas, Leonardas Žitkevičius, Mamertas Indriliūnas, o iš apylinkių Adolfas Sabaliauskas, Zalia Rūta, Kazys Binkis, Bernardas Brazdžionis ir kiti. Tai vieną nenaujieną, kad poetine "sloga" palietė ir Žitkų. Antroji — susilietimas su liaudies dainų lobiais, kuriuos net dviem atvejais šiose apylinkėse rankojo garsūs suomis tautotyrininkas prof. A. R. Niemi. Pirmoji jo ekspedicijoje tautotyrininkas buvo kun. A. Sabaliauskas, o antrojoje (1911) jam padėjo Žitkus. (Jis apie prof. Niemi Vabalninkę plačiau rašė Tautosakos darbuose I, 1935). "Gražių dainelių daug girdėjęs", šimtus jų užrašęs, nenuostabu, ir pats pragydo savais posmais. Eiliuoti pradėjo jau 1908 metais. Trečias dalykas — tai maironinės giesmės era, visus kėlusį, žavėjusį, tiesiog užkrėtusį. O Žitkus, be to, mokėsi Maironio mokykloje — Kauno kunigų seminarijoje ir po to šešerius metus (1919-1925) čia pat, arti Maironio rūmų, vikaru Kauno katedroje. Kaune būdamas, jis ir paruošė pirmąsias savo "Ašarėles" (1924), o po metų ir "Dainų pasiklausius" (1925).

Maironis galėjo džiaugtis, kad jo sekėjų būrys paaugo. Maironininkai jau buvo rašę Margalis, Paparonis, Putinas (jaunystėj), o, va, atsirado ir Stonis. Margalis buvo užkliuvęs kritikai dėl tos pūnašybės į Maironio eilėdarą, gėrokai suplaktas ir, gaila, aptildytas. O Stonis su tais dviem rinkinėliais praėjo lyg nepastebėtas. Jaktas jau buvo beveik nukopęs nuo kritikos sosto — užsklendęs savo ilgametę Draugiją. Jos vietoj dar nepasirodė arba tik organizavosi Židinys, vėliau teisugęs savo kritikus. Žitkus išvengė rykštės, bet nesusilaukė nė katučių. Tuo tarpu jaunimas pasigavo ir ėmė dainuoti jo gražiausias daineles.

Vincas Stonis buvo Marijos Pečkauskaitės raštų švelniausias herojus, matyt, stipriai įstijęs Žitkui, ir jis pasirinko jį savo slapyvardžiu. Naujasis Stonis po dviejų rinkinėlių nutilo, netgi išnyko iš Kauno, gydydamasis Italijos Merane. Grįžęs ieškojo palankesnio klimato Ry-

tų Lietuvos pušynuose. Poetini polėkį, gal būt, atšaldė ir nauji vėjai mūsų literatūroje. Maironio žvaigždė tolydžio blėso. Jo vietoj išaugo Putinas, žodingas ir audringas Sruoga, įsiterpė revoliucinė majakovskinė jaunųjų srovė, pagaliau ėmė garsintis "nauja generacija" su Aleksandravičium (Aisčiu), Brazdžioniu ir Miškiniu. Kur tu beįsiterpsi, Vincai Stoni?! Nutilo jis ilgam ir grįžo tik po visų audrų, grįžo tada, kai vėl atgimė Maironis. Tą laiką nesunkiu nustatyti iš minėtos jo "Lyrikos", kuri talpina 108 eilėraščius. Nebe naujas tai rinkinys, o rinktinė: du trečdaliai senųjų ir vienas naujų. Tie nauji (viso 31) eilėraščiai grakštūs, šilti, "švariai" padaryti. Ir juose jauusti audrų, dramatiinių įtamų, tik simbolinės užuominos. Kopdamas amžiaus viršūnėn, jis nešaukia kaip Putinas — mirties voko, vivos plango. Jis tik masto gyvenimą kaip supūstas kopas (Kopų sonata). Iš maironiškų eilėdaros rėmų jis ir naujuose eilėraščiose neiškopia, bet tarpais vis tiek lieka gana savitas.

Katechetas

Išbuves provincijoje, Antalieptėje, trejetą metų, truputį kapelionavęs tenykštėje mokykloje, vėl grįžo Kaunan ir nuo 1930 m. įsijungė į Saulės mokytojų seminarijos darbą kapelionu. Čia buvo susimėtę pažangūs katalikai pedagogai — dr. Kl. Ruginis, Ig. Malėnas, Ant. Šerkšnas ir kiti. Žitkų jie prisikalbino dėl jo inteligencijos, pedagoginio pažangumo ir ypač dėl švelnios, trauklios asmenybės.

Religijos dėstymo metodika Lietuvoje laukė "reformų", ir Žitkus pradėjo tais klausimais rašyti "Lietuvos mokykloje", kurią redagavo Kl. Ruginis, o leido Katalikų mokytojų sąjunga. Šalia jos veikė ir kairiųjų Profesinė mokytojų sąjunga; ši leido "Mokyklą ir gyvenimą". Žitkus dirbo su vienu, bet bendravo ir su antrais. Tie "kairieji" atviriau nei saviškai prastardavo jam apie religijos vadovėlius:

— Tie jūsų vadovėliai pasitarnauja mūsų krypčiai. Geres-

nės priemonės atgrasyti vaikus nuo religijos nereikia.

Tada Žitkus gyveno žaliakalnyje, kur buvo "išikūres" šalia kan. Kapočiaus klebonijos. Žitkus ir Kapočius, būvę katedros vikarai, sutapo ilgam ir neatskiriamai — lyrikas su epiku, pasakorium, asketas su gurmantu. Kapočius nemėgo savo "laužo" — klebonijos; nestatė naujos, kad nepykintų žmonių, nes pirmą "turėjo" pastatyti bažnyčią. Gyveno "skurdžiai" iš reikalo, o Žitkus buvo "neturtėlis dvasioje" — pasitenkino mažu.

— Ateik, priglasiu, — kalbino pirmasis antrąjį. — Gal per triukšminga? Gera, pastatysiu tau namuką — atskirai. Norėsi, patarnausi mano bažnytelėj, negalėsi — apsieisim: turiu dar porą "jungo jaučių".

Žitkus abejojo. Kaip čia dabar prisimesi kitam. Pagaliau: — Nebent mažą kokią būdelę. Be didelių išlaidų. Gal kaip nors atidirbiau...

— Bus namukas — nuošalus, toliau nuo gatvės. Galėsi rašyti ir mąstyti.

Taip Žitkus bene 1933 metais įsikūrė Priskelimo bažnytelės pašonėje. Ten tekdamo jį lankyti ir pajusti žmogų bei aplinką. Namukas jaukus, švarus, viskas miniatiūriška: salonėlis ir darbo kambarys kartu, miegamasis atskirai, prieangėlis paltams pasidėti. Knygos — visa siena. Žaluma dengė ir baldus. Didelė naujovė buvo dvigubi langai. Tai jau Kapočiaus "išmislas", kad Žitkus nesušaltų.

Žitkus pasakė Kapočiui, ką girdėjęs iš "kairiųjų" mokytojų apie vadovėlius.

— Tikrą teisybę jie sako. Sudegint tokius, į šukšlyną išmest, — karščiausiai, kaip paprastai, Kapočius.

— O kas jų vietoj? — šypsojosi Žitkus. Kitaip jis nemokėdavo atsilepti.

— Tų rašyk naujus, aš išleisiu...

— Kokį vieną gal ir sukrapštyčiau. Betgi reikia jų visos eilės.

Ir pradėjo žvalgytis vokiškame pasaulyje naujesnių pavyzdžių, šikcuoti medžiagą, bandyti pavyzdinėje mokytojų semi-

M. K. Ciurlionis (1875-1911)

Bičiulystė

narijos pradžios mokykloje savo naują medžiagą. Ir taip "pasirašė" na ujas "Tėve mūsų" vadovėlis II pr. mokyklos skyriui — su eilėraštukais, piešinėliais, klausimais ir uždavinėliais, o pagrinde trumpais pasakojimais — tekstais.

Po metų jis paruošė III skyriui "Sveika, Marija", o dar po kitų — IV skyriui "Tikiu" ir "Mažąjį katekizmą". Pagaliau 1940 m. pradžioje pasirodė jo maldaknygė mažiausiems "Prie altoriaus" — su spalvotomis iliustracijom.

Šių leidinių pasisekimą rodo laidos: pirmojo vadovėlio per ketvertą metų išėjo 10, antrojo — 6, trečiojo per dvejus metus 4. (Bene du leidimai dar išėjo tremtyje).

Žitkus pralaužė ledus. Kapočius finansavo pradžioje, o paskui vadovėliai jau nešė pilną. Brangiausi leidinėliai pasirodė dar mažiesiems, nes mūsų technikai buvo liuksusas spausdinti keliom spalvotom. Sunku buvo ir su vadovėlių iliustracijom. Neturėjom dailininkų, kurie imtųsi tokio darbo, be to, buvo skubu išleisti. Taip ir išėjo Žitkui, kad tekstai buvo originalūs, o iliustracijos skolinčios iš austrų vadovėlių. Reprezentacija prieš užsienį, neįkertantį mūsų kalbos, tik sprendžiantį iš pažiūros, galėjo būti ne per geriausia. Išpūdis plagiat! Ši aplinkybė šias eilutes rašantį sulaukė jau karo metu pristatyti Žitkaus darbus Vienoje katechetinių leidinių pastoviai parodai įvairiomis kalbomis.

Jaunimo globėjas

Į žaliakalninį Žitkaus lizdą

mėgo daug kas užėti, ypač iš jaunųjų. Jaunimas iš viso jį mėgo, o ateitininkus jis ir globojo. Pats iš jų išaugo, būdamas moksleivis, ir sutapo visam laikui. Kaune, būdamas vikaru ir kapelionu, talkino ir pavasarininkams, parašė jiems himną (žodžius). Rašinėjo į "Ateitį" ir "Pavasari". "Ateityje" tilpo pirmieji jo eilėraščiai, dar anais gimnazistavimo laikais. Žitkaus ryšį su "Ateitimi" ir visu sąjūdžiu gerai žinojo Pr. Dovydaitis. Kai jis, ateitininkų vadinas tėvas, šventė savo 50 m. sukaktį ir "Ateitis" skyrė jam visą numerį (1936, Nr. 9), Žitkus buvo paprašytas parašyti įvadinį straipsnelį.

Jaunimas mėgo Žitkų, nes jis buvo švelnus, bet ne saldus; jautrus, bet vyriškas ir žmogiškas — homo humanissimus.. Mėgo ir jo butuką, nes čia buvo taip švaru, tvarkinga ir jauku, kaip šventovėlė. Iš jo veido dvelkė ramybė, susitelkimas, giedra

Ne kartą tekdamo pas jį užėti dėl to paties jaunimo. Pamenau Meno mokyklos studentus, jau gerai paaugusius. Tai buvo čiurlioniečiai — to vardo ateitininkų kuopelė, veikusi slapta. Ji turėjo, berods, 12 narių. Iš tos kuopelės išaugo Kazys Varnelis, rodos, Telesforas Valius ir eilė kiti, neatsiradusių šiaupus vandenyno. Žitkus buvo jų globėjas, o kalbėtojus jis pasikviesdavo įvairius. Visus ir pavaišindavo vaisiais ir saldainiais. Vienu metu jis yra buvęs visos draudžiamos Moksleivių ateitininkų sąjungos dvasios vadu.

Kapočius pasitraukė į tremtį, o jis liko. Felis pasigedavo Kazio. Dažnai pasakodamas pridurdavo:

— Žitkus paliudyty; Žitkus paryškintų...

Kapočius baigė tremtyje delegato pareigas, o Žitkus buvo paskirtas vienintelės kunigų seminarijos rektoriumi Kaune, berods, po kun. Alf. Lapės. Išbuvo apie 10 metų ir "nesusipyko" su Rugenium, "neužgavo" nei popiežiaus. Pastarasis jį, jau vėliau, pakėlė pilnu romėnišku prelatu, o pirmasis nesipriešino, kai valstybinė leidykla sugalvojo išleisti jo "Lyriką". Būdamas taurus, atlaidus, pakantrus kitiems, jis nebuvo linkęs "susipykti" ir su savo sąžine.

VINCAS STONIS

TANITA

Nežinau, kas buvai, nežinau, kas esi,
Pasapnuota seniai kitados,
Bet alsuoja tavim pabarėliai visi
Ir skardena kaip žodį maldos
Tavo vardą kažkur, kažkieno išmanytą:
— Tanita! Tanita! Tanita! —

Gal kadaise pavėsyje Nilo krantų
Tu į lotoso žiedą žvelgei.
Gal kudičiai ir dabar tebenoksti dar tu
Mano lauko žalių parugė,
Tik šaulių aš, ištiesęs rankas į zenitą:
— Tanita! Tanita! Tanita! —

Piramidės sugrius, ir kalnai subyrės,
Pasivogs ir mane nebūtis,
O juntu — tarp žvaigždžių tau akys žerės
Pro bedugnį juodąsias naktis,
Pro nedylantį, šventąjį amžių granitą:
— Tanita! Tanita! Tanita! —

Spinduliuos tolimųjų vaikystės dienų
Tavo liūdnamį veidą mačiau
Ir tada iš žvaigždžių dangaus rašmenų
Neramiam ilgėsi išskaičiui
Amžių vieškelius tavo paklydusį mitą:
— Tanita! Tanita! Tanita! —

VAKARO DAINA

Gražių dainelių daug girdėjau
Tyliuoli vakaro laiku,
Bet kai į tolį jas lydėjau,
Nebuvo liūdna nei klauku.

Tik vieną dainą vakarinę
Širdis pamilo man karštai,
Ir neberimsta, kol aušrine
Užtemdo brėkšdami rytai.

Gaili ji buvo kaip gegutės
Graudingos raudos tylumoj,
Švelni kaip čiuobeliai lakštutės
Žaliame miškely sutemoj.

Visi kalnai ir kloniai gaudė
Nuo jos svaiginančios gaidos,
Ir vakarai, ugnim nuradė,
Taip nežėrėjo niekad.

Bet vis labiau dainelė tilo,
Pabūgus rūpesčių žmogaus,
Ir su aušra drauge pakilo
Taleliais žydrąjį dangaus.

Erdvių gilybėn ji paniro
Tarytum laimė prarasta,
O man nulinko, man nusviro
Kancų sukaustyta kakta.

Dabar kas vakarą žvaigždėtą
Budžiu ir laikiu tos dienos,
Kai dainą, prieblandojo girdėtą,
Dangus man vėl padovanos.

AMALIŲ KAPINAITES

Suklypus tvora supa mažą kalnelį,
Kur eglės ir tuopos neliaudamos šlama;
Čia prigludę kapas suvargusių mamų,
Ten jauną mergelę ir žilą senelį.

Išmėtyti kryžiai sargyboje budi,
Ant jų rūpestėliais šventieji sustojo;
Tarytum juos skausmas čionai išvaidojo, —
Taip svyrą jų galvos, taip akys jų liūdi!

Kokia čia ramybė! Aplinkui nė dvasios!
Tik kartais sučiūša žylėlės nedrąsios,
Tik kartais girdėti, kaip vieškelis dunda.

Bitutė netyčia pajūdina žiedą,
Giesmė piemenėlio pro lanką atrieda,
Bet veltui: numirė negirdi, nebunda!

SV. GRALIO PILIGRIMAS

Tolimoj šaly, Monsalvato kalne,
Tylius rūmai kaip ašara žvilga.
Ten einu, ir lazda, kurią spaudžiu delne,
Man tik supas, lyg vėtroje smilga.

Nenurimsiu, kol šventojo Gralio taurės
Aš užburtojo pily nelaimėsiu.
Vargas man, jeigu akys atgal pažiūrės,
Ar širdis susigundys pavėsiu!

Kad sugrįžčiau su dieviško kraujo lašu,
Laukia mano žalių gimtinė.
Ir todėl taip žvaliai savo našta nešu,
Ir todėl taip alsuoja krūtinė!

Tolumoj jau regiu spindulių spinduliuos
Monsalvato viršūnė žvaigždėtą.
Būk pasveikinta mano klajonių keliuos
Tu, pili, man dangaus pažadeta!

Mikalojus Konstantinas Ciurlionis (1875-1911)

Pilies pasaka

PIRMENYBĖ KULTŪRAI

(Atkelta iš 2 pusl.)

Amerikos lietuvių Bendruomenės organai kaip tik dabar juos skubiai pradėjo rengti demokratišką būdą — per referendumą atsisakdami kelių šimtų mūsų kultūrininkų nuomonės. Te padeda jiems Viešpatys!...

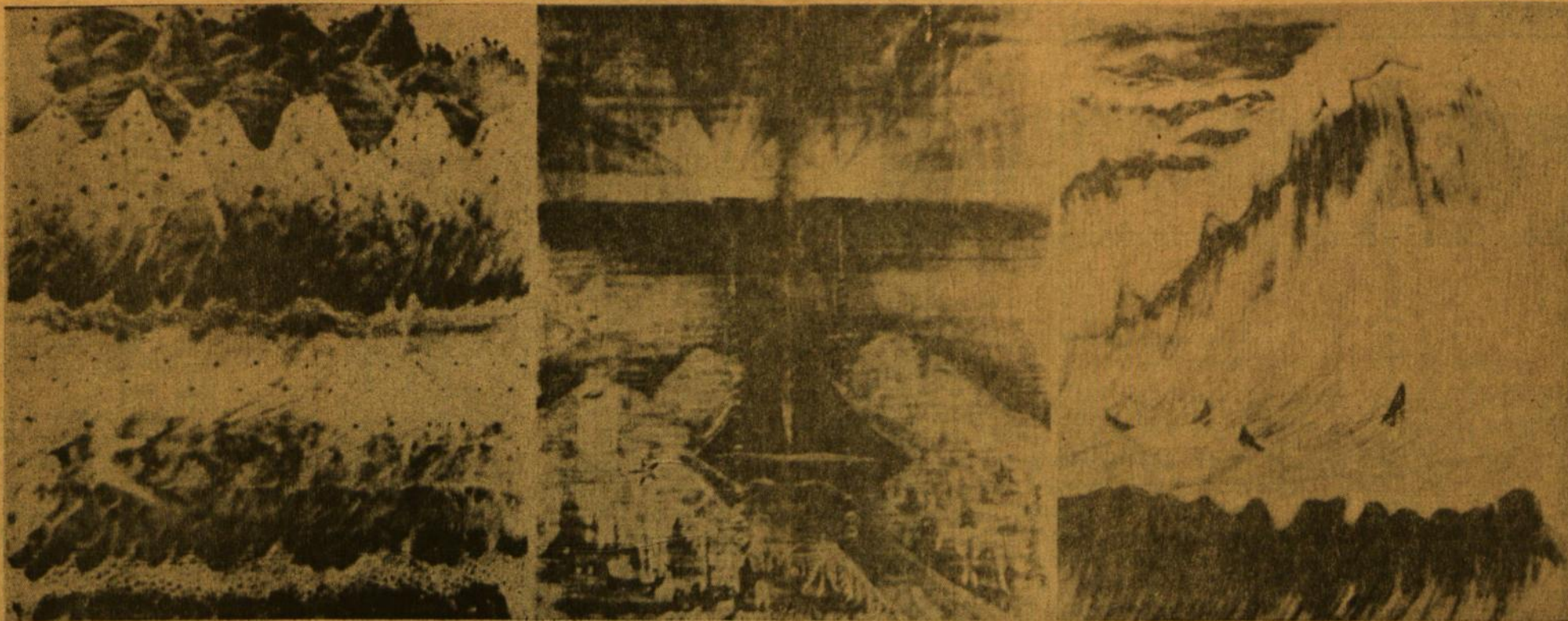
Bet kas iš to, jeigu po kiekvieno tokio referendumo, sąskrydžio vasaros stovyklose ar šiaip "kultūros kongreso" paskelbiamų skambių rezoliucijų ir likdavo tik rezoliucijos, už savaitės jau pamirštos, niekam nebeįdomios, mirusios? Esu labai skeptiškas tokiems tuščiaviduriam barškalam ir dar kliauresniam planam. Daug įvairių projektų ir pasiūlymų jau buvo sumanyti ir garsiai išgiedota, o nugarždavo į užmaršį. Dešimtmečius svarstėm visokių reformų, ypač politinių, mandroklus sumanymus. Bet jei kokias detales ir buvo įvykdyta, tai būtinai per vėlai, kai gyvenimas reikalavo vėl kitokių reformų.

O dažniausiai tegu ir geros valios reformininkai, jei tik drįsę išeiti su radikalesniais, maištingesniais pasiūlymais, tai smogikų iš publikos ir tūlos spaudos puslapiuose būdavo taip užrėkami apspaudomai, ar net "okupanto talkininkais" apšaukiami, jog šitaip prasmardinamoje atmosferoje bet kam galėdavo praieiti noras ir rizika dar ką nors sveikiesnio pasiūlyti. Tokia bendroji mūsų atmosfera, kiek ją pažįstu ir jaučiu, stumia liūdesin ir neviltin nebe viena iš vyresniųjų ir daug, gana daug dar patriotinės jaunomenės, ypač iš vadinamųjų akademinių sluoksnių. Tad pirmenybė gal būtų ne naujiems projektams ir planams, kuriuos (net ir pačius geriausius) tuojau pražudys šis mūsų sulaukinėjęs "veseliojimas", bet pastangom ir kantriam užsiimimui pirmiau tokią atmosferą sugriauti, pakeičiant ją sveikesnėmis nuotaikomis, doreniais įpročiais, ne svačiojančio reikavimo, bet protaujančios inteligencijos pagrindu.

Tiesa, visuomenė, ypač jos praktiniai veikėjai, mus kitus spaudoje rašančius taip pat mėgsta vadinti tuščiakalbiais — daug ir gražiai plepančiais, tik vis "nieko nepasakanciais", "kas dar ryti nenurodanciais"... Leiskit trupučiuką pasipriešinti tokiems priekaištams, dažniausiai gi tik demagogijai. Rašantieji irgi sunkiai dirba, skiria tam daug laiko, tyrinėja problemas, patys galvoja, išeities ieško, pasiūlymus iškelia, kartais net storas knygas kuriuo svarbiu klausimu parašo. Bet kas, jei dėl ką tik minėtos atmosferos juos žodžiai atsimuša ir žiniai į nesidomėjimo sieną, jei mintys ir idėjos nuskaista balos tyloje?

Naivu išputoti fantastiškiausius planus arba, kaip daro ne vienas iš mūsų "politikų", savo emocijas paversti principais ir su jais triukšmauti skersai išilgai per visą išeivijos lomą, — jeigu tokie planuotojai ir kovotojai demonstruoja tik auklamo akivaizdžiausio realybės, o aplinkos ir pasaulio realybė aiškiai byloja, ji labai konkreiti, ji tiesiogiai turėtų veikti išvadų turinį ir mūsų užsiimimų kryptį.

Maskolinis mūsų šalies užgrobtas ir tautos pajungimas trunka jau su viršum 30 metų. Lietuvių tauta (nė nekalbant apie išeiviją) negalės perblokti Sovietų Rusijos nei per tiesioginę konfrontaciją, nei užuolankom. Tam būtų reikalingas labai radikalus sovietinės imperijos suirimas iš vidaus ar suardymas iš šalies. Bet jei šiuo metu nusistovinti didžiųjų pajėgų tarptautinė konfigūracija žymiai ir esminiškai per gerą laiko gabalą nesikeis, Baltijos tautų užgrobtas gali dar ilgai trukti. Jei trumpiau, tuo geriau ir visą lengviau. Bet rimtas planavimas turi remtis ne

M. K. Ciurlionis (1875-1911)

Jūros sonata: Allegro

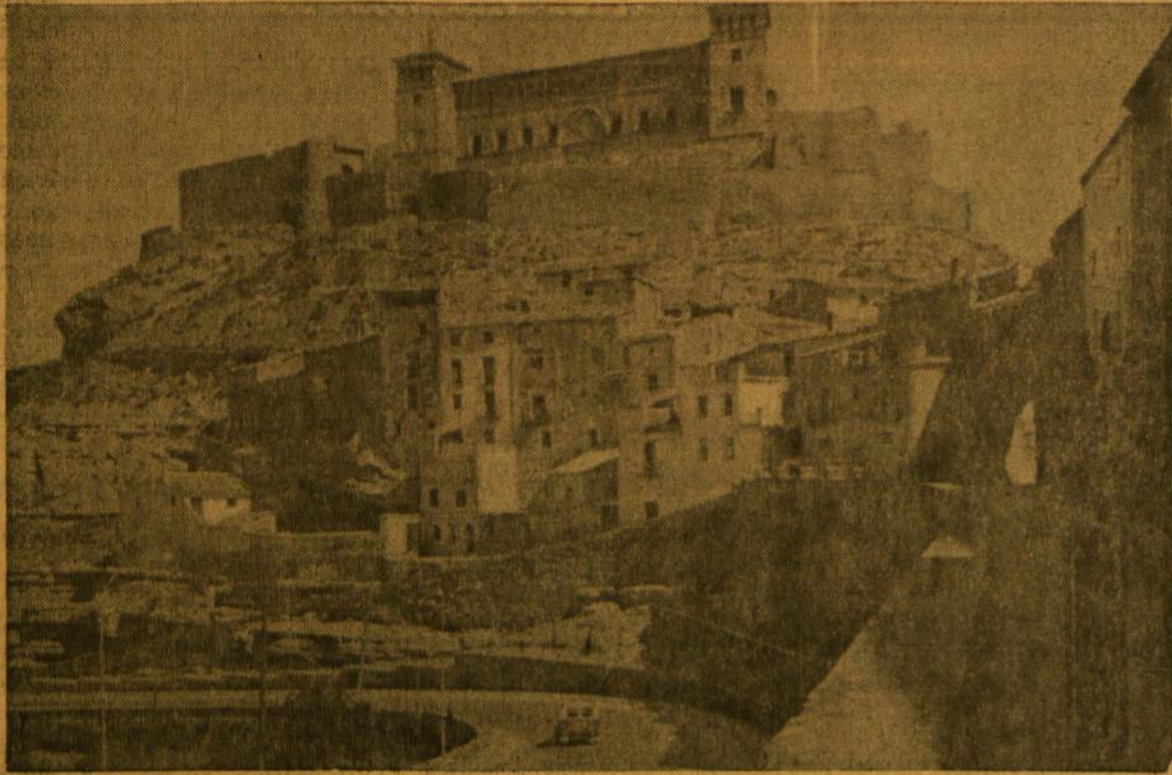
Andante

Finale

vien gerėjančiom (viltim), o ir blogėjančiom perspektyvom.

Jei kas norėtų programos dešimtmečiams..

Kaip aiškiai tebeamatyti, lietuvių tauta ryžtingai stengiasi išlikti, daugiau laisvių išrūgti ir, nežiūrint stiprėjančio Maskolijos spaudimo — vėl siektis savarankaus valstybinio pavidalo. "Laisvė taip greit nemiršta", tariant Algirdo Landsbergio "Penkių stulpų" herojės Albinos žodžiais. Nemirti sieksimės ir mes, išeiviai, bent tam tikra mūsų dalis. Tik tos dalies misija yra ir liks dviguba — padėti dvasiškai

Į šiaurę nuo Madrido būdingas Ispanijos vaizdas — Alcañiz miestukas su pilimi.

Laiškai iš Ispanijos

Išvyka į šiaurę nuo Madrido

Madridas yra geras centras apsigyventi, apsidairyti ir toliau keliauti. Vieną rudens dieną du lietuviai ir vienas ispanas automobiliu išvažiavom į šiaurės Ispaniją. Algiiui Sauliui tai buvo nuobodus raistas, tiek kartų matytas, važiuojant ten darbo reikalais. Man gi už kiekvieno kalno buvo pils ir istoriniai paminklai, apie kuriuos buvo vien girdėta ar skaityta. Mūsų kelionės maršrutas — gera proga susipažinti su dviem svarbiomis vietovėmis: Soria ir Numancia. Soria yra senas Kastilijos miestas, kuriame dar yra užsilikę romėniškų paminklų ir gotikų vienuolynų. Bet man Soria buvo svarbi, nes ten ilgus metus mokytojaus mano mėgiamas ispanų poetas Antonio Machado. Ten jis ir apvėrkė gražiais posmais savo jaunos žmonos mirtį. Ten jis išmėlęs keikė Ispaniją, norėdamas pakelti ją iš miego. Ten jis parašė savo gėvą poeziją ir numetė nuo jos tą seną ir retoriką rūbą, atidavė jai naujus kelius, duodamas pradžią antram ispanų literatūros „aukso amžiui“, kuris tuoj pat buvo papildytas tokiais vardais: Garcia Lorca, Alberti, Alexandre, Cernuda, Juan Ramón Jiménez ir daug kitų. Tai buvo tikrai antusias ispanų renesansas.

Pasivaikščiojau tam mieste, pamatyti tas gatves, kuriose poetas vaikščiojo, buvo lyg atnaujinimas to takelio, kuris praminamas tik vaikščiojant („El camino se hace al andar“). Užsukom miesto knygų parduotuvėn — tai atrodė daugiau kokio Ispanijos miestelio intelektualinis centras, bet ne Soria. Pakalbėjus su savininku, manė visa to miesto iliuzija pranyko. Knygyno savininkas buvo viską išmanantis vargšas, nuveržęs kalnus, daugiau panašius į kupstus, patenkintas savyimi ir savo mažo pasaulio role, milžinas tarp liliptų, vienkis aklių šaly, revoliucionierius už kavos puoduko. Ir veltui aš ieškojau paties poeto jo mieste. Poetas rašė mieste, kuriame niekas negyvena, vaikščiojo keliais, kuriais niekas nedrįsta eiti, ir nesuprastas iškelio ieškoti Ispanijos svetur. Aš nesu poetas, tad gal negalėjau ir suprasti, ką matė Machado tose apylinkėse, laukuose, takeliuose, namų balkonuose, ką jis aprašė savo eilėse, kurias dabar kartoja du kontinentai originalia ir vertimų kalba. Keletas jo eilėraščių yra išversta ir į lietuvių kalbą.

Palikę Soriją, klaidžiodami nuvykom į Numanciją. Visą žinantį ispanas mus nuklaidino šunkeliais į numirusius miestukus, kur bažnyčia užimta bent pusę viso akmeninio miesto. Gatvės siauros, tuščios, šaltos, na-

STASYS GOSTAUTAS

mai niūrūs, šimtmetiniai, apleisti savo gyventojų, nors namų akmeninės sienos dar ilgai ten pasiliks. Milžiniškos katedros su užkaltais langais ir tuščia varpine liudija praėjusį karštą tikėjimą ir suakmenėjusią didenybę. Nenoromis prisiminė Maifonio „Trakų pilies“ posmai. Vis dėlto buvo verta nuklysti, kad rastume toj šalioj akmenų dykumoj, 8 tūkstančių pėdų aukštyje vieną juodukų šeimą iš Georgijos. Jie čia buvo įsitaisę geriausiam miesto name, priklausančiam, tur būt, kokiam kunigaikščiui, su didžiausiu herbui prie senų vartų didumo durų. Tai buvo menininkų šeima, užklydus čia nežinia kodėl ir pasilikusi gyventi toj nepaprastoj gamtoj. Jų skulptūros ir grafikos darbai buvo išstatyti pardavimui, bet mes nebuvo pasiruošę pirkti. Nenorėjom nė klausyti, kodėl jie čia ir ką veikia, nes romantiška paslaptis atrodė įdomiau negu kokia banali realybė, kurią jie mums būtų išdėstę.

Galop atradom Numanciją. Nebuvo ten ko per daug ir atrasti, nes iš senosios iberų tvirtovės belikė vien griaučiai, ir niekas negalėtų patikėti, kad šitame keturių hektarų plote tūkstantai vietinių gyventojų kadaise mirė, bekvodami prieš romėnų legionus. Apie šį žemės plotą daug legendų yra sukurta nuo to tragiško momento, kai visi miesto gyventojai nutarė verčiau mirti iki paskutinio vaiko, negu pasiduoti romėnų valdžiai. Tai istorinis faktas ir pavyzdys, kokių ir mūsų tautos istorijoj netrūksta. Niūrus buvo vaizdas apeinant apkasus, kur ir laimėtojų ir nugalėtojų kaulai susimaišę drauge supuvo. Tolimas Moncayo kalnas, žydras dangus ir milžiniškas vaizdas, apimantis visą apylinkę, sukuria tam buvusiam miestui nepaprastai didingą aplinką. Tikrai buvo verta dėl to žemės gabalo mirti. Gal todėl ir pradėti suprasti, kad nėra nugalėtojų, nei nugalėjusių, bet vien tik paprastas žmogus, su arkliu braukiantis žemę, kad ne visada nugalėtojai pasivadina savo vardu miestus ir gatves; ne visada pasistato paminklus, kuriuos paskui nugriauš kiti galiūnai. Kartais žmogaus valia pasistato sau paminklą, kalbantį apie karžygiškai nugalėtus žmones, kuriems nieks nepadėjo jokio marmuro lentelės.

Niūriai nusiteikę, sėdom į manšingą ir išvažiavom papietauti. Kuo toliau nuo Madrido, tuo Ispanijos žmonės darėsi nuoširdesni, arčiau žemės, vašlingumo ir žmoniškumo. Sustoję vienos gatvės mieste-

ly, suradom vienintelį „Hostal“, kuriame pavalgė karališkus pietus ir išgėrė gero vyno, išvažiavom toliau. Algis keliavo dar toliau į šiaurę. Aš išėdau į traukinį ir nuvažiavau į Zaragozą, romėnų laikais vadinamą Cesar Augusta. Bet vietinių gyventojų tarmė šimtmečių begyje tie du lotyniški žodžiai virto vienu — Zaragoza. Miestas yra vienas iš svarbiausių istorinės Ispanijos karalysčių — Aragono sostinė, Don Fernando, El Católico tėvynė. Jo vestuvės su Isabel, La Católica sujungė visą Ispaniją į vieną didelę karalystę. Tai buvo pradžia vėlesnės ispanų hegemonijos visoje Europoje XVI šimtmetyje. Šitame krašte, už 100 kilometrų į pietryčius, didelėje kelių sankryžoj, tarp Catalunos ir Kastilijos, yra svarbi pilaitė su išlikusiu miesteliu, pavadinu arabišku vardu Alcañiz (grynai arabiškai būtų Alvanitt), kur 1500 metais gimė Pedro Ruiz de Moros, lietuviškai Petras Roizijus, buvęs Žygimanto Augusto teisinis patarėjas ir autorius daugybės eilėraščių, aprašančių Barborą Radvilaitę, Zemačius, Vilnių, Radvilas ir Petkūnus. Bet tai per daug svarbi tema, ir apie Alcañiz paliksim kitam kartui.

Chicagos Picasso

Spalvingoji skulptūros genezė

JUOZAS PRUNSKIS

Pablo Picasso buvo vienas iš talentingiausių menininkų. Tapytojas, skulptorius, mėgino ir rašyti, bet su nedideliu pasisekimu.

Picasso buvo toli nuo religijos, tačiau kai jo draugas Max Jacob, poetas, dailininkas ir kritikas, žydų kilmės, apsisprendė tapti kataliku, Picasso buvo jo krikšto tėvas ir naujam katalikui padovanojo dailiai įrištą religinį-asketinį veikalą Kristaus sekimą, įrašydamas: „Mano broliui Kiprijonui Max Jacob, krikštui prisiminti, ketvirtadienį, 1915 m. vasario 18 d. Pablo“.

Picasso yra nupiešęs ir Nukryžiuojamą, tik jau tuo savuoju pikasiškuoju stiliumi.

Mums ši dailininką dažnai primena centrinėje Chicagos aikštėje, prie miesto rotušės stovinti jo suprojektuota skulptūra. Šis kūrinys turi savo istoriją, kurią nupasakoja artimai Picasso pažinęs R. Penrose savo knygoje „Picasso, His Life and Work“.

Grupė Chicagos architektų 1963 m. pavasarį kreipėsi į tą Penrosę, kad jis padėtų prieiti prie Picasso ir išprašytų paruošti modelį skulptūros, kuri būtų gigantiškai padidinta ir pastatyta prie tada kuriamo vadinamo Civilinio centro, Chicagos širdyje.

Architektai pagamino stambų modelį vietos, kur turėjo būti pastatyta skulptūra, padarė aplinkinių pastatų nuotraukas ir įteikė Penrosei nugabenti pas Picasso.

Picasso sprendimai nemažai priklausydavo nuo jo nuotaikos. Laimė, jis susidomėjo projektu ir atvykusiai delegacijai pasakė, jog jaučiasi pagerbtas, kad du miestai, garsūs savo gangsteriais: Chicaga ir Marseille yra pirmieji, kurie pas jį užsako monumentalius paminklus.

Praslinko pusmetis ir Picasso nieko nepadarė. Jau pats Penrose ėmė abejoti, ar kas išeis, nes jis ir Marselės miestui nieko naujo nesukūrė, siūlydamas tik vieną savo ankstybesnį kūrinį. Tačiau Picasso žmona pranešė, kad Chicagos jis neužmiršo.

Kitą pavasarį Penrose vėl nuvyko pas Picasso. Apsidžiaugė, atradęs dvi beveik panašias

skulptūras Chicagai — didžiules, masyvias metalo galvas, kokių jokioje kitoje skulptūroje nebuvo tekę matyti. Elegantiškas centrinis gabalas, kuriame buvo kakta, akys, nosis, burna ir smakras, buvo sujungtas eile virbalių su dviem stambiom tamsiom plokštumom, kurios lyg priminė stambius plaukų kuokštus. Tarp jų buvo atviras tarpas, sudarydamas išpūdį galvos, esančios tuščioje erdvėje. Tas tarpas darė iliuziją — lyg matytumei galvą kitoje galvoje.

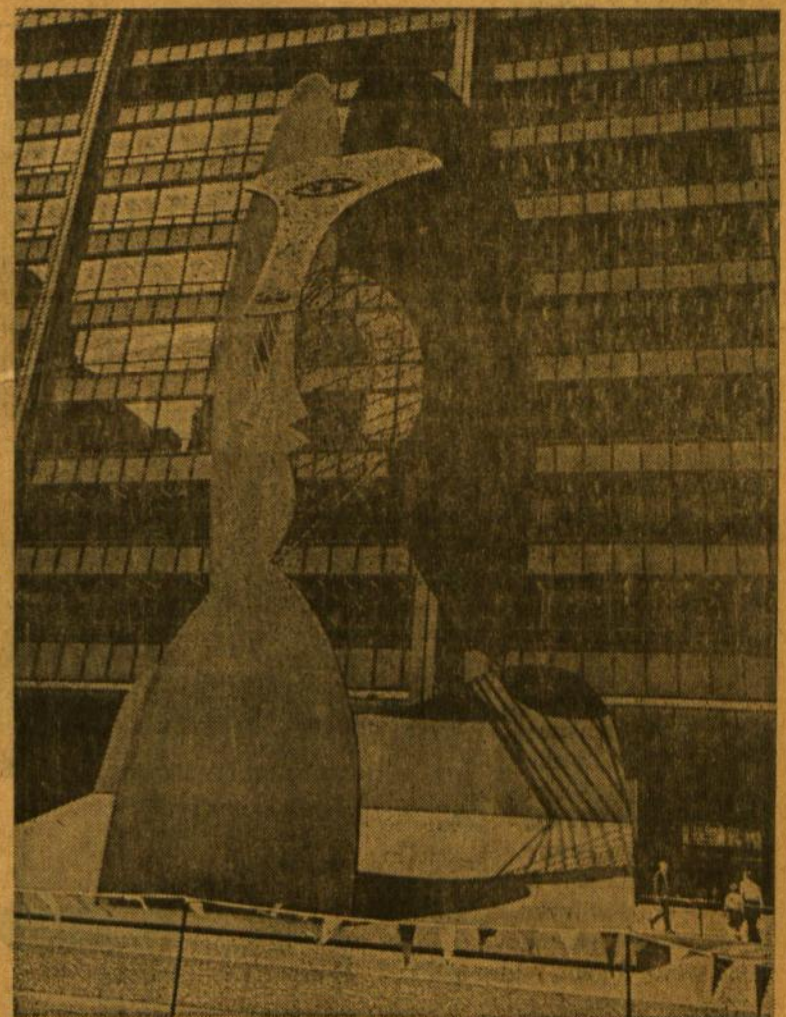
— Aš paklausiau, — pasakoją Penrosę, — ar Picasso turėjo mintyje Chicagą, kai jis sukūrė šią nelauktą mįslingą skulptūrą. Jo atsakymas padrašino siųsti telegramą mano draugams, ir po keleto savaitių penkių architektų delegacija atvyko į Cannes, Prancūziją, kur tuo metu gyveno Picasso.

Tačiau tuo metu Picasso nebuvo nusiteikęs nieko priimti, nepaisant kaip svarbiais reikalais kas atvyktų. Delegacija savaitę kantriai laukė, vis tiek sebuvo priimta, ir su liūdesiu, bet nepraradęs pagarbos menininkui, sugrįžo namo. Pasiliko tik vienas — William Hartmann.

Picasso dažnai nepriimdavo lankytojų, kad netrukdytų jam darbo. Tačiau būdavo ir tokių dienų, kad jis būdavo pagautas nusiiminimo, savęs kritkavimmo, kas jį nublokšdavo visiškai desperacijon ir tada jis nieko nenorėjo matyti.

Kai po kelių dienų Penrosę su Hartmannu vėl sugrįžo pas Picasso, atmosfera buvo iš pagrindų pasikeitusi. Jie buvo priimti dailininko studijoj ir greit paaiškėjo, kad paruoštas maketas — būsimasis paminklas Chicagai. Tačiau vis dar nebuvo nieko tikro. Picasso sakė, kad jis dar gali pakeisti, ir pareikalavo neriboto laiko jam apsvaistyti, ką jis yra padaręs. Picasso suprato, kad, tą skulptūrą padarius 50 pėdų aukštumo, susidarys problema, jų tarpe ir vėjo spaudimas, ką jau turės inžinieriai išspręsti.

Praėjo dar metai. Sudarytas modelis liko apkrautas naujais tapybos darbais, ir atrodė, kad jis jau niekada neišvys dienos švie-

Pablo Picasso skulptūra Chicagos miesto centre

sos. Hartmannas vėl atvyko susidarė aiškaus išpūdžio, kas 1965 metais. Jis su Penrose buvo bus toliau. Dvi dienas iš eilės šiltai Picasso priimti, bet jie ne-

(Nukelta į 7 psl.)

KAIP PATOGU!

Užsisakykite šias plokšteles paštu.

1. KALNUOS DAINUOJA — Baltija II	\$6.00	☐
2. SU SOKIU IR DAINA — Neo-Lit.	\$6.00	☐
3. GROJAME JUMS — Neo-Lit.	\$6.00	☐
4. GAUDZIA TRIMITAI — maršai	\$5.00	☐
5. DAINOS — Kun. V. Gorinas	\$6.00	☐
6. ŽIRGINELIAI I ir II vaikams po	\$5.00	☐

Pažymėkite pageidaujamas plokšteles ir siųskite:

GIFTS INTERNATIONAL 2501 W. 71st St., Chicago, Ill. 60629

Plokštelės su sąskaita bus tuojau Jums pasiųstos.

GERA ŽINIA

siunčiančiams

DOVANAS giminėms Lietuvoje ir USSR

Abi šalių susitarimu su

VNIESPOSYLTORGU Maskvoje,

vienintelė oficiali atstovybė Jung. Valstybėse

PODAROGIFTS, INC.

skelbia, kad žymiai atpiginti

PREFERENCINGI RUBLIŲ CERTIFIKATAI.

IR VISAS KITAS DOVANAS

Taip pat primename mūsų klientams, jog dabar laikas užsakyti automobilius, norint, kad būtų tenai gauti pavasaryje.

Perlaidų sumos neribotos.

Gaunami šie modeliai:

- ZIGULI VAZ 2101
- ZIGULI VAZ 2102 — Station Wagon
- ZIGULI VAZ 2103 — Naujas Modelis
- MOSKVIC 408 — IE
- MOSKVIC 412 — IE
- MOSKVIC — Station Wagon 426, 427
- ZAPOROZEC ZAZ — 968

Taip pat MOTOCIKLUS, SALDYTUUVUS SKALBIAMAS MASINAS, TELEVIZIŲ APARATUS, KAMERAS, SIUVAMAS MASINAS, BALDUS, drabužius, modžiagas, kalinius, rankinius laikrodžius ir maisto produktus.

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, siunčianti DOVANINIUS CERTIFIKATUS per VNIESPOSYLTORGĄ be jokių tarpininkų ir t. t.

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, pateikianti persiuntimo įrodymus, atitinkančius jos susitarimą su VNIESPOSYLTORGU.

Klientų patogumui užsakymus priima šios su mumis

bendradarbiaujančios firmos:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

723 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

488 Madison Ave., New York, N. Y. 10022

arba mūsų pagrindinė kontora

PODAROGIFTS, INC.

N. Y. 10001 — TEL.: (212) 685-4537

Atidaryta kasdien iki 5 val., išskyrus sekmadienius.

Philomena sako:

— KAS NETAUPO ATEIČIAI, TAS NESIRUOSIA ŠVIESESNIAM IR TINKAMESNIAM GYVENIMUI.

CHICAGO SAVINGS MOKA ANT PAPRASTŲ KNYGUČIŲ 5.25%
\$1,000 įdėtas vieniems metams duos 6.5%
\$5,000 įdėti 4 metams duos 7.5%
\$5,000 įdėti 6 metams duos 7.75%

Nuošimčiai priskaitomi kas dieną, išmokami kas trys mėnesiai. Kiekvienas taupytojas yra apdraustas iki \$40,000 per Federalinės Valdžios Apdraudą F. S. L. I. C.

CHICAGO

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

Pirmenybė kultūrai

(Atkelta iš 4 pusl.)

radikalus išsivijęs generacijų pasikeitimas.

Ką jis atneš, dar per sunku atspėti. Bet viena yra tikra, nes bus būtina, kad nors ir klaidžiodami, turėsim ieškoti ir rasti kitų kelių, gal labiau grumslotų, ir siekti tegu lėčiau veikiančių, bet pajėgesnių — ne vien emocinių, o labiau dvasinių ir intelektualinių — vitaminų tautos laisvės ir valstybinės nepriklausomybės idealui siekti.

Šioje ilgesnėje ateities kelionėje, be abejo, menieksim, nesmerksim ir atitinkamos išsivijusios politinės veiklos, tam tikrose srityse labai reikalingos akcijos, kuri karštai nori, nors objektyviai ir negali pasiekti savo tikslų. Pavyzdžiui, mūsų išsivijusi negali išlaisvinti maskolių pavergtos tautos tėvynėje ir sukurti jai nepriklausomą valstybę (tuščia ir ne-reali retorika būtų save klaidinti tokiam programom). Tik tauta savo žemėje, visom aplinkybėm numokus, šitokį tikslą tegali pasiekti ir, išsivijus tautininkaujama, tą užmoji kiek lengviau įvykdyti.

Bet kiekviena tokia politika, kuri lietuviškoje sferoje bloga padėtį dar daugiau blogina, yra neabejotinai prasta politika. Tokios mūsų vis neišsivijusios politikos padarinys yra, pavyzdžiui, išsivijusio santykiavimo su tauta tėvynėje sukeltoji anarchija. Reikia stebėtis, kaip tiek ilgai šios negatyvios politikos žala mum patiems buvo ištaisyta, net jočių energingų žingsnių ta kryptimi nesistengta daryti. Toks bejėgiškumas ir stagnacija dar daugiau grąžina mūsų pačių griuvėsių likučius.

Kad mūsų kaulai nevaitotų nelaisvę

Ar nebūtų vilties? Yra, ir jos žiežirbos dar daug kur žėruoja.

Nors maskolinio prieš jėgos ir grėsmė šiuo tarpu tebėra triuškinančiai didelės ir pavojingos, tačiau ir lietuvių tautinis, dvasinis ir kultūrinis potencialas tėvynėje šiuo laikotarpiu irgi tebėra kiekibiškai gausus, kokybiškai ne silpnas, patriotiškai gal vienas iš sąmoningiausių kono visose mum žinomoje lietuviškų genčių istorijoje. Be to, nepamirština, kad tik nedidelė dalis tikrojo tautos pajėgumo šiandien tegali iškilti dienos švieson ir pasireikšti, nes totalistinė, kompartijos surakinta santvarka, kaip žinoma, visapf favorizuoja tik režimui pataikaujančios ar labai lojalios mažumos mokslo ir menų talentus. Daugelis kitų nutildyti, užslėgti, nušalinti.

Deja, užsienio plūčiuose lietuvių neišvengiamai skystėja, ir kaip visos varnos ant tvorų karia: vis skystės. Laimei dar yra likę šiek tiek senojo kapitalo ir dar pusėtinai vyksta augimas naujų gabių meno kūrėjų, ypač gausiai aukštą kvalifikacijų profesionalų ir tiek mokslininkų ir vairių šalių universitetuose, kiek dar niekada nebūta mūsų išsivijusios praeityje. Nesunku nujauti, kad jau artimoje ateityje tai bus mūsų didžiausia, gal ne kokybinė, bet kokybinė jėga, — žinoma, jeigu tik nenulūs nuo tautinės kultūros kamieno. O be jo — tikrai nuluš, kaip lūždavo anksčiau, ir dings svetimuose kataluose.

Padėtis akivaizdi, ir išvados pačios atsiskleidžia. Argi mūsų tautinė bendruomenė, kaip dažnai atsitinka išsiviam, leis nusi-skandinti menkaverčių žaidimų trivialybėse ir pati susigraus savo gyvybės svyrus? Bet įsidėmėkim, kol ne vėlu. Jei mes tik į tuščių ambicijų, suvystusių iliuzijų ir asmeninių neapykantų kiata susitrauksim, jei padoruma ir viską užmiršę apjaksim paranoi-kų fanatizmuose, jei mūsų visuomenė siekimų visumos nebesu-pras, o šviesuomenė nesugebės pozityviai stovėti naujų sąjūdžių ir modernių užmojų priešaky, ne-

M. K. Čiurlionio ansamblio mišrusis choras dainuoja Chicagoje.

Nuotrauka A. Gulbinos

Čiurlioniečių koncertas Chicagoje

VLADAS JAKUBENAS

Clevelande reziduojančiam Čiurlioniečių ansamblui sukan-ka 35 metai veiklos. Malonu pažymėti, kad ansamblis dar tebėra geros formos. Taip pat džiugu, kad, nepaisant pakartotinių žinių apie jo vadovo pasitraukimą, ansamblio vadovas Alfonsas Mikulskis vis tebevadovauja Čiurlioniečiams. Ansamblis vasario 2 d., koncertavo Marijos aukštesniosios mokyklos salėje, Chicagoje, pakviestas čia Religinės šalpos rėmėjų.

Visi mes „naufieji“ ateiviai niebejaunėjame; vėlesnis amžius uždeda savo atspaudą. Čiurlionio ansamblis irgi ne visai toks, koki jį girdėdavom kadaise: kai kas išnyko, kai kas naujai atsirado; rezultatas tačiau vis vien pajėgus. Gal nesijaučia to gaivalingumo, kuris patraukdavo tiek vokiečius, tiek sąjungininkų kariuomenės atstovus Vakarų Vokietijoje ir įkvėpdavo pasiryžimo tremtiniais. Užtat atsirado atlikime daugiau įsigilino, rafinuo-tumo, programos įvairumo ir turiningumo.

Šį kartą pirmoje dalyje buvo ypač įdomių, rimtų kūrinių, kaip M. K. Čiurlionio asketiškai niūrus „Sanctus“, nelengvas ir retai girdimas. Gražus kompozicinis darbo rodė nuotalkinga a. a. J. Strolis išplėsta liaudies daina „Linellus roviau“ ir taip pat gyvas, nelengvas kūrinių — J. Gruodžio „Zvejai“.

Choras pasižymi rūpestingu niuansavimu, gryna intonacija, puikia diktacija, gausiu, kartais vos girdimu „pianissimo“; yra gražios balsinės medžiagos.

Solo kanklėmis skambino Danutė Bankaitytė A. Mikulskio „Lietuviška rapsodija Nr. 2“. Tėko stebėtis ornamentiška virtuoziniais bei harmoniškais to instrumento galimūmams po tikrai gabios muzikės pirštais.

bepajėgs ar galiausiai pasibodės šia kryptimi vadovauti mūsų tautinei bendruomenei, tai, kaip kartą dėl tautos likimo rašė mano jaunystės bičiulis Jonas Alstis — „kartoju, mūsų kaulai vaitos nelaisvėje“...

Štai kur glūdėtų ir tariamasis mano „pesimizmas“. Tiksliau, ne pesimizmas, o tik ryžtas visuomet atvirom akim žvelgti į gyvenimo tikrovę — ir saldžiąją, ir karčiąją. Bet aš dar niekada nekapituliuavau šiai raganiška mūsų juodo vidurnakčio šmėklai ir beveik su kūdikišku naivumu tebetikiu, kad pirmų pirmiausia tautinės kultūros kūryboje ir jos buriančiojo vizijoje dar kartą su-oš mūsų dvasinių galių versmė ir subanguos laisvės idealo verpetai — mūsų stiprybės tyriausis šaltinis ir vilties gaiva.

Los Angeles, 1974 IX 3

Maloniai ir įdomiai skambėjo vyrų choro grupė. Čia ypač reikėsi skambūs balsai, aiški diktacija, kur kartais kiekvienas žodis pasiekdavo klausytoją, ir įdomi programa. Salia A. Mikulskio „Kad aš joiau per girėlę“, domi-no ir J. Gruodžio „Šią naktelė nemigau“ ir V. Jakubeno „Kai aš joiau per beržyną“ su skirtinga kiekvieno dainos posmo charakterizacija. J. Gaidelio „Naktis prie Nemuno“, gražiai niuansuota, suskambo kiek fantastiškai-impressionistiškai.

Antroje koncerto dalyje keturi A. Mikulskio stilizuotos liaudies dainos: aukštaičių, suvalkiečių, klaipėdiečių ir dzūkų su kanklių orkestro pagalba nuskaubė-jo šviesiai, gyvai ir liaudiškai. Tautiniai šokiai buvo lydimi kanklių orkestro (su dviem „bosiniais“, stačiai laikomais instrumentais) ir unisono dainuojančių gyvas šokių melodijas choro grupių. Buvo tai tikrai žavinga kombinacija, malonesnė už akordeoną, ar Čiurlioniečių anksčiau vartotas elektriškai sustiprintas kankles. Gaila tik, kad tokia kombinacija yra efektinga kaip epizodas, ir vargu ar tikų platesnei choreografinėi programai.

Dviejų solo kanklių duetas: A. Mikulskio „Jaunystės žaidimas“, atliktas Danutės Bankaitytės ir Lilės Sniečkutės, skambėjo blankiau, negu ankstyvesnis solo numeris.

Paskutinė programos dalis: mišrus choras su kanklių orkestru ir solistais grąžino mus arčiau prie ankstyvesnių Čiurlioniečių laikų. Skambus, grynas choro skambesys, paprastos A. Mikulskio stilizuotų liaudies dainų harmonijos buvo malonios to iškančiam ir laukiančiam klausytojui, bet suteikė mažiau įvairumo rimčiau nusiteikusiems. Įdomumą sudarė liaudies dainų jungimas į ciklus — balades. Ypač pavykus buvo „Rambynas“ baladė, su senovišku Mažosios Lietuvos dainų tipo melodija. Čia ypač atkreipė dėmesį solistas Vladas Plečkaitis ypač malonaus tembro, gražiai, natūraliai valdomu balsu (bosas — baritonas?). Ar tik neturime čia „pražuvusio“, o gal dar nepražuvusio dainininko talento? „Vestuvių baladė“ — gerai sugalvota; tik visuma kiek ištęsta, reikėtų pajvairinimo.

Programoje pažymėta ir M. K. Čiurlionio 100 metų gimimo su-kaktuvės, bet paties kompozitoriaus vardą matėme tik viename, tiesa, stambesniame ir nelengvame kūrinyje. Kodėl tik viename? Bet pasiteiravus, paaiškėjo. Neturėta laiko greitosiomis pasirušti. Smulkesni M. K. Čiurlionio choriniai kūriniai, kaip liaudies dainų harmonizacijos dėl chromatikų harmonijų yra sun-

čiai išmokstamos ir ne per daug skambios; didesnės vokalinės programos sudarymas reikalingas kruopštaus planavimo. Rudenį būsiąs ruošiamas vien M. K. Čiurlionio kūrinių koncertas. Šios priežastys yra įtikinančios. Bet tada ar nebūtų užtekę šį koncertą paskirti vien tik paties ansamblio suaktuvėms?

Skambiu „Namo“ buvo atsi-sveikintina su entuziastinga sale. Programos priedų nebuvo, nes lauke laukė autobusas par-vežti jautius svečius į Clevelandą rytdienos darbo diena.

Ta proga pažymėtina, kad Čiurlioniečių tarpe jei ir buvo vienas kitas pensininkas, tai ansamblio scenovaizdyje juos vis dėlto nustelbė jaunesni ir jauni veldai. Tai ypač džiugu, žvel-giant į Čiurlioniečių ateitį: turima ne vien prityrusių veteranų, bet ir mokama patraukti jaunimą!

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progal. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad ir ketvirtad vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PROspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

5 1/4%
PASSBOOK
ACCOUNTS
PER ANNUM

INSURED
6 3/4%

PER ANNUM
30 months
minimum
\$5000 or more

Norom nenorom

Samprotavimai apie mūsų daile

Norom nenorom reikia prisipažinti, jog išsivijoje daile pamažu pereina į moterų glėbį. Toks jau laikmetis. Dažniau ir dažniau ne vyrų, o išmintingų, dailios ponios pasirodo parodose. Pamatų jų dvasios spalvyną. Įvairiausias vizijas. Grakščias linijas. Potėpių žaismą. Kartais — labai įdomų pasamoningą pasaulį.

Suprantama, moderni moteris turi žymiai daugiau laiko už praėjusių epochų motulę, kuri net ir šventomis dienomis negalėdavo atsipalėti nou varginančios namų ruošos ir vaikų auginimo. Dabar moteris didžiąją darbo dalį atiduoda namų aparatūrai, vaikų auklėjimą — televizijai ar vyrui, o pati bėga tobulintis į rinkines mokyklas.

Tose mokyklose surasime aibę jaunų ir pagyvenusių ponų, uoliai studijuojančių meną. Jos dalyvauja parodose, net rengia savo individualias, laimi prizus, guma baigimo diplomus. Prakalbinčios, labai išmoningai šneka apie estetiką. Visuomet noriai kritikuoja savo varžovių darbus.

Kas mėgsta meną, šitame dailiosios lyties paklyėjime nesijaučia vienišas. Čia gi išgirsi daug laikių išsireikšimų: kūrybinė aistra, dvasinė įtampa, vizijų erdvė, spalvų ritmas, linijų melodija, jaunatviškas išradinumas, menininkės laisvė... Tai spalvingųjų ponų žargonas. Apie kompoziciją ir dailės priemones jos žino daugiau už bet kurį menuose nepėsčių ažuolą ar beržą.

Taip ir knieti paklausti: O kaip jaučiasi tų moteriškių vyrų. Kai kurie jaučiasi labai prastai (juk nelengva po kelias valandas modeliuoti žmonai). Apsukresnieji be išimčių remia savo gyvenimo draugų menišką išsibėgėjimą. Anot poeto, nebeužtenksi upės bėgimo. Kartais atsisudami jie pasako nuvalkiotą lotynų posakį: Ars longa, vita brevis. Kitais žodžiais: žmonių gyvenimas ilgas, o vyrų — trumpas.

Dažname dailės parodos atidaryme svečių pasitinka šaltas, gailus samčiu pilstomas gėralas. Kai kada pastiprintas keliais krūminės nuošimčiais, idant paveikslų kontempliacija būtų gilesnė. Tuo parodos šeimininkai rodo savo vaišingumą. Ir juo labiau jie vaišingesni, tuo gėrimėlis stipresnis. Kartais — broliuk, tu mielas!

Samtis po samčio, ir žiūrėk — dauguma publikos jau susimeta į jautius pažįstamų bei draugų būrelius. Visi su stiklais rankose šnekučiuoja apie viską, išskyrus paveikslus. Dar vienas kitas landus individas, prasiskverbdamas pro įkaitusių šnekovų ratelius, bando gėrėtis iškabinta daile. Vėliau ir tie nusima.

Taip ir praėina gražus atidarymo vakaras. Visi skirstosi laimingi. Tik neaišku, kas juos labiau įkaitino: ar drobių spalvos, ar samčiu pilstomas nektaras?

Tapybinis avangardas dabarties Lietuvoje! Argi? Žinoma, kad taip.

Pavartykime š. m. „Pergalės“ sausio numerį 37 puslapyje, pamatysime lietuvių tapybos vete-rano Algirdo Petrulio spalvotą reprodukciją „Natiurmortas, 1968“ — graži gėlių puokštė rusvai violetinėje vazoje. 69 psl. ta pati puokštė spausdinama pakartotinai — tik jau dabar apversta. Liaudiškai sakant, aukštyn kojomis. (O gal taip atsitiko tik man prisistatame egzemplioriuje?)

Meno istorijoje tokio pokšto dar nebuvo. Bravo Vilniaus spaustu-vininkams, išdrįsusiems bent tokiu būdu sulaužyti socialistinio realizmo kanoną ir tvirtu žingsniu žengti į avangardo meną!

Tiesa, A. Petrulio grakšti, spalvinga peizažų bei natūrmortų kūryba apibūdinama, kaip „giliai“ plilietinė, nes ne tik žadina pasigėrėjimą savo kraštu, žmo-

gaus darbu, bet ir kelia jo jėga, teigia gyvenimą“.

Ką reiškia tas „giliai plilietinė“, sunku pasakyti. Galima tik nuvokti, jog A. Petrulio skoningai nutapytos puokštės didina kolūkiečių darbo našumą. Ar tai ne avangardinė mintis?

Pr. V.

KONCERTINES YPATINGAS GITARAS

IR

KANKLES

DARO PAGAL UŽSAKYMĄ

IR

TAISO STYGINIUS

MUZIKOS INSTRUMENTUS

KVIRINAS RUNIMAS

4914 West Cermak Rd.

CICERO, ILL. 60650

Tel. — 652-3200

UŽSISAKYKITE DABAR

TİK PER INTERTRADE

EXPRESS CORP.

Zemiausias kursas.

Zemiausias kainos

GERIAUSIA DOVANA

SIŪSTI

I LIETUVĄ

dabar, kaip niekad ankščiau

SPECIALIOS RUBLIŲ

PAŽYMEJIMAI

INTERTRADE EXPRESS

CORP. pirmiausia pasakė apie

tai, o jūų giminės pritarė.

Su specialiu rublių pažymėjimai

jūs giminės gali gauti

viską, ką tik nori, už dalelę

reguliarūs kainos. Tai tas

pat, kai jėti į krautuvę su

100 dol. ir už juos gauti 200

dol. ar 300 dol. vertės prekių,

o gal net daugiau.

INTERTRADE EXPRESS

CORP. mielai jums nemoka-

mai prisius įrodymą. Specia-

liu rublių pažymėjimus galima

paversti į reguliarius rublius

aukščiausiu kursu.

SU PILNA GARANTUJA

GREICIAUSIAS

PATARNAVIMAS

Pažymėjimai pristatomi maž-

daug per tris savaites. Vieno

spec. rublio kursas yra \$2.60.

TAS KURSAS APIMA VISKĄ.

NERA JOKITŲ KITŲ

MOKEJIMŲ.

REIKALAUKIT MOSŲ NE-

MOKAMO ILLUSTRUOTO

KATALOGO

Užsakykite Dabar.

Užsakykite tik per

INTERTRADE

EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street

Penktas aukštas

New York, N.Y. 10010

Tel.: 982-1530

LABAI SVARBU

AUTOMOBILIAI

Zemiausias kainos.

Pilnai garantuotas

greiciausias pristatymas

Pasirinkite iš šių naujų

modelių

ZHIGULI VAZ 2101

US \$3574.00

NAUJAUSIAS PAGERINIAS

EXPORT MODEL

ZHIGULI VAZ 2103

US \$4096.00

ZHIGULI VAZ 2102

US \$3939.00

STATION WAGON

US \$3781.00

EXPORT MODEL

US \$4057.00

STATION WAGON

US \$4057.00

ZAPOROZHETS ZAZ 965

US \$2284.00

REIKALAUKIT

SPECIALIU BIULETENIU.

SU AUTOMOBILIŲ

PAVEIKSLAIS,

APARINIMAIS,

NAUDOJIMAIS RUBAIS

SVECIAMS IS USSR

REIKALAUKITE MOSŲ

SPECIALIAUS BIULETENIO

MES TURIM 26 METŲ

PATYRIMA

SIAME BIZNISE IR

TALP PAT TURIM

TOKSTANCHUS

PATENKINTŲ KLIENŲ

Kultūrinė kronika

TARPTAUTINIS DĖMESYS LIETUVISKIESIEMS EKSLIBRISAMS

Vakarų Vokietijoje leidžiamame "Exlibris und Gebrauchsgraphik Jahrbuch 1974" (Ekslibrisų meno ir taikomosios grafikos metraštis 1974) spaudinyje, pasirodantiame kartą per metus, paskelbtas didelio dėmesio vertas vokiečio Klaus Roedel straipsnis, "Das Exlibris in Litauen" (Ekslibrisas Lietuvoje). Lietuviškajam ekslibrisui šiame metraštyje skirta net 12 didelio formato puslapių. Straipsnyje autoriaus pabrėžiama, kad šiuo metu lietuvių ekslibrisų menas yra vienas iš pirmiausių šioje srityje. Suminima visa eilė tarptautinių parodų ir leidinių, kur lietuvių dailininkų ekslibrisai pastaraisiais metais buvo aukščiausiu įvertinti.

Šalia dabarties peržvelgiama ir ilga šimtmetinė Lietuvos ekslibriso istorija. Pradedama Lietuvos didžiųjų kunigaikščių supekslibrisais (Zygmanto Senojo 1518 metų), toliau einant per 16-18 šimtmečio žymiųjų Lietuvos didikų bibliotekas ir jų ekslibrisus iki pat 19-20 amžiaus ir šios dienos.

Išskeliami ryškiųjų menininkų vardai, aptariama jų naudota ekslibrisų piešimo ir spausdinimo technika, rodomas Lietuvos ryšys su Vakarų Europos kultūra, išskeliamas tautinis ir tarptautinis lietuviškojo ekslibriso pobūdis.

Aplamai, svetimtautis, perskaitęs straipsnio tekstą, susidarys įspūdi, jog Lietuva ir lietuvių yra senų ir gilių kultūros tradicijų kraštas ir tauta, kūrybingai mokanti visa tai atnaujinti ir atnešti labai originalia duoklę ir šių dienų meno raidai.

Straipsnį metraštyje iliustruoją net 47 lietuviškųjų ekslibrisų nuotraukos. Šešios iš jų reprezentuoja dar senosios — kunigaikštienės Lietuvos ekslibrisus, visos kitos rodo dabarties lietuvių dailininkų, gyvenančių Lietuvoje, sukurtuosius ekslibrisus.

Cia minima metraštyje leidžia Deutsche Exlibris — Gesellschaft. Leidinys gausiai iliustruotas, 68 psl. Jį galima įsigyti, rašant tokiu adresu: Deutsche Exlibris-Gesellschaft E. V. Ges-

chäftsstelle, D-23 Kiel, Schauenburger Strasse 100, W. Germany. Metraščio kaina 10 dol.

KUN. A. BURBOS KULTURINIS TALKININKAS

Plėšikų nužudytas 1915 m. vasario 8 d. neteko gyvasties uolus lietuvių kultūrininkas kun. Juozas Žobris, miręs turėdamas 55 m. amžiaus. Kilimu šiaulietis. Kun. Burbos kviečiamas 18-93 m. atvyko į JAV. Apsigyvenęs Plymouth, Pa. ėmė lankyti įvairias lietuvių kolonijas su prkalbomis, dvasiniais patarnavimais ir skatinimais steigti lietuvių parapijas. Pats Waterbury suorganizavo liet. parapiją, pastatė bažnyčią, įsteigė parapiją ir New Britaine, abidvi kurį laiką aptarnaudamas. Steigė lietuvių kooperatines krautuves, uoliai darbosi lietuvių susivienijime, stropiai kūrė lietuvių draugijas. Bendradarbiavo Apžvalgoje, Vienybėje Lietuvninku, redagavo Bostono Lietuvišką Laikraštį, įsteigė laikraštį Rytą, kuris vėliau pasivadino Bažnyčios Tarnu. Parengė pirmą A. Vienažindžio poezijos laidą. Išleido pirmą lietuvišką geografiją. Kražių skerdynės apraše knygoje Kankinimas katalikų (išsp. 1894 m.).

Ruošiant kovotojus dėl Lietuvos laisvės, prisidėjo prie steigimo karinių draugijų ir pats parašė vadovėlių Mokiniams lietuviškos kariuomenės. Kai kurie jo terminai vėliau prigijo ir Lietuvos kariuomenėje. "Knygelės dėl lietuviškų kareivių" įžangoje 18-94 m. rašė: "Lietuviška kariuomenė, dabar tverianti Amerikoje, turi priduoti viltį prisikėlimui Lietuvos... Kareiviams nepritinka

Vytautas O. Virkau Ex libris

Vytautas O. Virkau Ex libris

Vytautas O. Virkau Ex libris

būti išmėgėjusiems vyrams, kur viską norėtų lengvo ir gero, reiki nebijoti pakelti nė vargo, o jei reikalaui Dievas ir tėvynė Lietuva, nebijoti pralieti kraujo".

Parašė dar dvi knygeles: Apie socialistų meilę ir Apie socialistų liuositybę. Buvo įtarimų, kad jis buvo nužudytas politiniais sumetimais (ip).

IGN. MALENUI 75 METAI

Progresyvus ir kūrybingas pedagogas Ignas Malėnas, gimęs 1900 vasario 14 d. Jackonių kaime, Alytaus apskr., šiemet sulaukia 75 m. amžiaus sukakties. Pedagogikos pradus jis įgavo Rusijos šeimovijoje, Voroneže I pasaulinio karo metu. Vėliau studijas gilino Kaune ir Leipzige, o specialiai vaiko psichologiją ir mokyklinę pedagogiką studijavo Hamburge. Jo pedagoginė veikla šakota: Saulės mok. seminarijos prad. mokyklos vedėjas, Svetimo ministerijos prad. mok. vizitatorius, S. Daukanto mok. semin. mokyt. ir vicedir., M. Pečkauskaitės gimn. mok., Vyt. Didžiojo univ. teol. filos. fakulteto dėstytojas, Vilniaus dvasinės

semin. dėstytojas, Pradžios mok. departamento, Pedagoginio parengimo depart. ir Aukštesniojo mokslo dep. direktorius, Regensburgo-Scheinfeldo liet. gimn. direktorius, švietimo ir kultūros įgaliotinis JAV zonai Vokietijoje, programų ruošėjas mokykloms, daugelio pedagoginių kursų lektorius, suvažiavimų paskaitininkas.

Daugelio laikraščių ir žurnalių bendradarbis, vis keldamas naujus auklėjimo ir mokymo metodus. Parašė visą eilę vadovėlių, ypač parodydamas išradingumą pradiniam mokymui — elementorių kūrime. Aktyvus ir mokytojų organizacijose bei Liet. bendruomenės veikime, ypač švietimo srityje.

KAZIO VARNELIO TAPYBA IOWA UNIVERSITETE

"Museum of Art University of Iowa" patalpose, kurios yra Iowa City, vasario 4 d. išstatyta ir mūsų dailininko Kazio Varnelio tapybos darbai. Paroda yra trijų menininkų: Kazio Varnelio — tapyba, Richard Hunt — skulptūra ir Bert Yarborough — fotografija. Paroda universiteto meno muziejuje vyks iki kovo 16 d.

ANTRO KAIMO VIRTUVĖ KULTŪRINĖJE VAKARONĖJE

Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje, vykstančios penktadienį kultūrinės vakaronės turi nemažą pasisekimą. Kiekvienos savaitės penktadienio vakare kavinėn

Ignas Maiėnas

susirenka gražus būrys vyrėsiučių ir jaunimo. Po savaitės darbų gera proga kultūrinėje aplinkoj atsipūsti, pabendrauti prie kavos puoduko, šį tą pamatyti ir išgirsti iš kultūrinių — kūrybinių aktualijų. Ateinančios savaitės penktadienio (vasario 14 d.) kultūrinė vakaronė pavadinta

WAGNER and SONS
TYPEWRITERS,
ADDING MACHINES
AND CHECKWRITERS
Nuomoja, Parduoda, Taiso
NAUJOS — NAUDOTOS
Virš 50 metų patikimas jums
patarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

Mes padidinome mūsų štabą, kad galėtumėte greičiau išsiųsti paketus. Greitai atsiųskite savo paketus mums o mes viską sutvarkysime.

PAKETAI - DOVANOS

I TARYBŲ SĄJUNGĄ SENĄ PASITIKIMA FIRMA
Tarnauja ir toliau savo nuolat augančiai klientūrai
40 metų egzistencijos tradicijose

Jei Jūs esate vienas iš tūkstančių mūsų patenkintų klientų mes dėkojame Jums už palaikymą.
Jei nesate mes kviečiame išbandyti mūsų patarnavimą ir Jūs būsite mums dėkingi.

Tos pačios dienos eiga Paštu gautiems paketams

Dėl naujausių katalogų ir paskutinių nuostatų kreipkitės į:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

PRISIJUNGĘ SU PODAROGIFTS, INC.
723 WALNUT STREET, PHILADELPHIA, PA. 19106
Phone (215) 935-3455

NEW YORK CENTRAL OFFICE:
240 Fifth Avenue, New York, N. Y. 10001
 tarp 27 ir 28 gatvių. Subway iki 28th Street BMT, EE ir RR
 Busai Num. 1, 2, 5 ir 15

Telephone (212) 725-2449

BALTIMORE, MD. 21224 3206 Eastern Avenue DI 2-2374	NEW YORK, N. Y. 10003 101 First Avenue OR 4-3930
CHICAGO, ILL. 60623 2243 W. Chicago Avenue BE 5-7788	OMAHA, NEBR. 68107 5524 So. 32nd Street 731-8577
CLEVELAND, OHIO 44119 877 E. 185th St. 486-1856	PARMA, OHIO 44134 6432 State Road 749-3033
DETROIT, MICH. 48210 6460 Michigan Avenue TA 5-7560	PHILADELPHIA, PA. 19123 1015 N. Marshall Street WA 5-8878
ELIZABETH, N. JERSEY 07201 956A Elizabeth Street 201-354-7005	PITTSBURGH, PA. 15222 846 Third Avenue GR 1-5712
HAMTRAMCK, MICH. 48212 11415 Jos. Cumpau Ave. 865-0350	ROCHESTER, N. Y. 14621 683 Hudson Avenue BA 5-5923
LOS ANGELES, CALIF. 90026 2841 Sunset Blvd. 213-413-0177	SAN FRANCISCO, CAL. 94122 1236 — 9th Avenue LO 4-7981
MIAMI, FLORIDA 33138 7622 N.E. 2nd Ave. 757-6704	SEATTLE, WASH. 98125 11551 6th Place N.E. EM 3-5556
MINNEAPOLIS, MINN. 55418 2422 Central Ave. N.E. (612) 788-2545	SO. BOSTON, MASS. 02127 390 West Broadway AN 5-8764
NEW BRITAIN, CONN. 06052 97 Shuttle Meadow Avenue Tel. 224-0829	SOUTH RIVER, N. J. 08882 168 Whitehead Avenue 201-287-2113
	TRENTON, N. J. 08611 750 Liberty Street LY 9-9163
	VINELAND, N. J. 08360 Parish Hall West Landis Ave. Tel. 696-9796
	WORCESTER, MASS. 01604 82 Harrison Street 617-798-3347

arba į bet kurią mūsų atstovybę bei skyrių:

"Antro kaimo virtuvė". Bus pabės Algirdas Titus Antanaitis, o demonstruota, kaip gimsta Chicago lietuvių satyros sambūrio "Antro kaimo" spektakliai. Kal-

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7 3/4 % Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	6 1/2 % Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	5 1/4 % Mokamas už investavimo sąskaitas
--	--	--

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. ryto iki 5 v. vak.
VALANDOS: SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta
PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SOUTH WESTERN AVENUE
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
TRYŠ MODERNIŠKOS
MASINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

P E T K U S
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Tel. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
Laidotuvių Direktorai
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS 3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401	STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS 2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6872 2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213 11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410
PETRAS BIELIONAS 4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LaFayette 3-3572	POVILAS J. RIDIKAS 3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN 3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39	VASAITIS — BUTKUS 1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

Chicagos Picasso

(Atkelta iš 5 psl.)

jiedu lankė Picasso, vis nedrįsdami priminti skulptūros. Jiems buvo tiesiog maloni staigmena, kai trečią dieną Picasso žmona Jacqueline pasakė dailininkui: "Ar norėtumėte, kad mes tą skulptūrą išneštume pažiūrėti į lauką?". Prasidėjo kūrinių stebėjimas. Sukurtoji galva buvo ant žemės, o prie jos Picasso pridėjo dvi mažas statuleles — Don Kichoto ir Sančo Pancos, kad susidarytų įspūdis, kaip skulptūra atrodytų, palyginus su žmonių ūgiu. Hartmannas jau kalkuliavo kryptį, kaip ją pastatyti, kad ji patogiau griebtų vidurdienio saulės žėrėjimą. Vieton dangoraižių, modelių, stebint naują kūrinių, foną sudarė alyvų medžiai ir Picasso studijos žema akmenų siena.

Picasso tuoj pagyvėjo ir nusprendė mėginti naujas pozicijas, kurias ir kiti stebėtojai numatė, žiūredami iš viršaus pro langą, stebėdami ant grindinio gražių metamų šešėlių ir prisimindami, kad žmonės skulptūrą matys ir iš šio kampo, žiūredami į ją iš aukštų aplinkos namų. Buvo rastos metalinės cilindrės, kurias, su ant jo uždėtu skulptūros modeliu, buvo užkeltas ant stalo. Hartmannas suminėjo, kad skulptūra gali būti pastatyta dirbtiniame baseine,

kas dailininkui Picasso pakijo mintį padaryti figurą su ilgomis rankomis, kurios siūbuotų vandeninyje. Greit buvo surasti du gabalai reikiamo ilgio, ir Picasso greit iš kartono iškirpo dvi grubias rankas, kurios visiems sukėlė šypseną. Buvo pakviestas p. Thiola, metalo darbininkas, kuris buvo suvirinęs plieno modelį. Jis su dėmesiu klausė Picasso aiškinimo, kaip reikėtų padaryti rankas.

Kitą dieną rankos jau buvo paruoštos. Susirinkusieji stebėjo tą galvą, pastatytą ant apvalaus pastovo, su groteskiškai siauromis ilgomis rankomis, siūbuojančiomis įsivaizduojamame vandenyje. Visi juokėsi ir spėjo, ko jį išpūdi tai sudarys Chicagos publikai, kuo ypač buvo susirūpinęs Hartmannas. Picasso tuo lyg džiaugėsi, bet vis klausinėjo aplink stovinčiųjų nuomonės. Pagaliau jis nusprendė, kad geriausia bus tą galvą tiesiai padėti ant žemės, ant mažo pjedestalo. Tuo būdu skulptūra bus stebėtojams lengviau prieinama, lygi labiau susieta su žmonėmis, kurie su ja gyvens, ir iš žemės aukštyn besitiesianti ji atrodys įspūdingesnė. Galva bus labiau artima, daugiau kupina gyvybės — negu nutolusios statulos vainikas.

Tada modelis jau buvo nuskraidintas į Chicago. Architektai dar turėjo išspėsti, kaip kurias

jos pastatymo smulkmenas, bet jau 1967 m. ji buvo atidaryta, stebint gausiai susirinkusius minias. Problema buvo lešos ir honoraras dailininkui. Lankydami greit iš kartono iškirpo dvi grubias rankas, kurios visiems sukėlė šypseną. Buvo pakviestas p. Thiola, metalo darbininkas, kuris buvo suvirinęs plieno modelį. Jis su dėmesiu klausė Picasso aiškinimo, kaip reikėtų padaryti rankas.

Trys fondai, kartu su Chicagos meno muziejumi, sutiko parūpinti lešas. Hartmannas sugrįžo pas Picasso papasakoti jam su kokių entuziazmu sutiko jo kūrinių ne tik Chicagos menininkai, bet ir patys žikagiečiai. Jie buvo paveikti kūrinių dimensijų, naujumo, originalumo. Buvo daug spėliojimų, ką jis reiškia: vieniems atrodė, kad tai paukštis, kitiems, kad moters galva. Skulptūra buvo padaryta iš tam tikros plieno rūšies, kuri labiau derinasi su naujais pastatais ir su mechanizuoto miesto dvasia.

Picasso gana kukliai priėmė sveikinimus. Dėkingumo ženklą Hartmannas jam įdavė 100,000 dol. čekį, tačiau Picasso griežtai atsisakė jį priimti, sakydamas, kad skulptūra bus jo dovana Chicago. Šią skulptūrą Picasso sukūrė, būdamas 74 metų. Po to dar jis pagyveno aštuonerius metus. Mirė 1973 m. Šiemet yra dešimtmėtis nuo šios skulptūros sukūrimo.

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629. TELEF. 925-5988

LIETUVĖ VASARIO 16-TOS ATMOSFEROJ

Esame Vasario 16 minėjimų išvakarėse. Prieš mūsų akis gyvai stoja tie didieji pasišventėliai — 20 nepriklausomybės akto signatarų, kurie sunkios vokiečių okupacijos metu, nežūrėdami asmeniškų pavojų, paskelbė Lietuvos nepriklausomybę.

Jų tarpe nebuvo nei vienos moters, bet visus juos išugdė ir lietuvišką dvasią įkvėpė lietuviškos motinos. Gal net daugumai iš jų pirmąjį lietuvišką raštą teko išmokyti iš motinos maldaknygės.

Visuose minėjimuose, kuriuos rengia Amerikos Lietuvių Tary-

ba, Lietuvių Bendruomenė ar kita lietuviškoji patriotinė organizacija dalyvauja ir moterys. Bet jų uždavinys neturi koncentruotis tik į vaikių paruošimą virtuvėje. Daugelis jų minėjimą praturtins savo daina, deklamacija, programos pravedimu.

Tačiau vienas iš pačių svarbiausių lietuviškos moters uždavinių yra uoliai pasirūpinti, kad Vasario 16 dvasia būtų tvirtai jaučiama pačioje šeimoje. Išugdymas mūsų vaikuose Lietuvos meilės, susidomėjimo lietuviška krikščioniška kultūra yra pats pagrindinis lietuviškos moters uždavinys.

Nepriklausomybės aktas neturi pasilikti tik archyvuose, knygose, o jo dvasia turi būti įrašyta ir į jaunus širdis. Lietuviškas butas tebūnie lyg ta laisvos Lietuvos dalelė, kur knyga, meno kūriniai, dainų ir muzikos plokštelės, tarpusavio šeimos pasikalbėjimai vis švytėtų lietuvišku jausmu, tik ne prievarta bruku, o patraukiant sukeltu vidiniu susidomėjimu.

Tikroji tėvynės meilė bus tuo stipresnė, kuo ji savo pagrindu turės stipresnius žmoniškumo, taurumo idealus. M. Pečkauskaitė sakydavo: "Kiekviena graži mintis, kiekvienas geras darbas, kiekvienas susivaldymas auksu ir vaivorykštė spalvina jūsų sielos sparnelius".

J. Zvilbutytė

10,000 dol. per metus
sėpiamiems nekrūta
iš dangaus

— O iš kur mes tuos pinigus gauname? Pasidarome pačios. Surengiame dvejetą balių per metus. Ruošime trejus metus iš eilės piknikus. Pardavinėjame suaukottus drabužius ir kitus namų reikmenis. Išparduodame savo keptus pyragus. Ir priedo gauname įvairiomis progomis lėšų.

Per 15 metų draugijos reikalus tvarkė vienuolika valdybų ir devynios pirmininkės: 1961 m. Bronė Peters-Petravičienė, 1962 — Bronė Dikienė, 1963 — Elzė Diminskienė, 1964 — Br. Dikienė, 1965 — dr. Alina Domanskienė, 1966 — a. a. Elena Kučūnienė, 1967 — Birutė Briedienė, 1968-69 — Sofija Adomaitienė, 1970-75 — Emilija Kieilienė.

— Viena, ko neskelbiame viešai, tai mūsų globojamųjų pavardžių, kurias mes pasilaikome, jų vargais, nelaimėmis bei ašaromis nesireklamuojame nei raštu, nei žodžiu, — užbaigė savo kalbą pirm. E. Kieilienė.

Vargstančius atjaunintieji

E. Kieilienė pristatė savo pagelbininkes — dabartinę valdybą: vicepirm. ir soc. reikalų vadovę Haliną Zitkienę, vicepirm. Ireną Kerelienę, išd. Haliną Bagdonienę ir sek. Pranę Masilionienę.

Šiltai prisiminė ir žodį tarsi pasikvietę svarbiausią asmenį, lig šiol jos dar nemintą vargstančius atjaunintį dr. Jos įkūrėją ir globėją kun. dr. Feliksą Gurecką.

— Man atrodo, kad jis ir gimė gailėtis kiti, kitiems gera daryti, — apibūdino jį E. Kieilienė.

Ji taipgi išskirtinai paminėjo Lietuvos Dukterų dr. Jos Simokūdikos vardą namelių pirkimo iniciatore, didžiausią namo pirkimui aukotoją, vėliau vadovę ir už namų skolų sumokėtoją dr. Mariją Ringienę.

Prof. Jono Puzino (kairėje) pagerbime, Liet. mot. klubų federacijos Chicago klubo suruoštame, klubo pirm. Matilda Marcinienė (vidury) kalbasi su Konstancija Puzinienė.

Nuotr. Z. Degučio

IS MOTERŲ PASAULIO

— Marija Rudienė, Balfo c. vald. pirmininkė, po trijų savaitų kelionės pagėlių reikalais po užsienį, sugrįžo Chicagon. Po prel. J. Končiaus laidotuvių Romoje, Italijoje, kur ji pasakė atsisveikinimo kalbą Balfo vardu prie buv. Balfo c. v. pirm. kapo, M. Rudienė išskrido į Turkiją tvarkyti Brazilijos reikalus. Venoje, Austrijoje, jis susitiko su Jurašu Šeima. Mažasis šešiametis Jurašius kalbą labai gražiai tik lietuviškai, nė žodžio nemo-ka rusiškai.

— Albina Pilpavičienė ir Apolonija Pažerienė, abi gyv. Juno Beach, Floridoje, ir priklausantios Lietuvos Dukterų dr. Jai, sušelpė draugijai per Albinos ir Alfonso Pilpavičių vasarvietę.

Apgailestavo, kad dėl ligos negalėjo dalyvauti garbės pirminkė, visų pamiltoji gen. konsulė Juzė Daužvardienė.

Sukrečiantieji įvykiai

Kun. dr. F. Gureckas nupaskojo, kokių būdu gimė draugija, vargo išaukta, taipgi apibūdino sunkiuosius pirmuosius žingsnius ir išpildinimą visuomenėje.

Iškvistos iš (publikos buvusios pirmininkės Birutė Briedienė ir Sofija Adomaitienė pasidalino išpūdžiais, labiausiai jas sukrėtusiais besidarbujant.

B. Briedienė šūninojo, kad jai sunkiausi laikai buvo, sergant dr. jos pirm. a. a. E. Kučūnienė ir mirus motinai, kai 3 našlaičiai — jos dukrelėms teko surasti naujus namus, išdalinti po atskiras šeimas. Jos linkėjimas surasti jėgų kunigui globėjui darbuotis su šimtais moterų (per 800) išaukė skanų juoką.

S. Adomaitienė priminė, kad sunkiausiai ji pergyveno, kai mergaitė negalėjo gauti brandos atestato dėl lėšų (dr. jai pagelbėjo); kitas atvejis, kai vienai motinai buvo duotos lėšos operacijai ir ji su jauna, gražia dukrele jas atsiėmė, o tą pačią naktį toji 18 m. mergaitė mirė, ir trečias — kai atsirado vargšų lietuvių, kurių ir palaidoti nebuvo kam. Visais atvejais pagalbon atskubėjo draugija.

Sveikinimas iš skyriaus

Trumpa sveikinimą perdavė Birutė Tijūnaitytė - Saldukienė iš Washingtono, D. C., to skyriaus pirm. (per 50 asm.).

Trumpas, bet ryškus pagerbimas baigėsi vaišėmis, kurias parėngė Liet. mot. federacijos klubo valdyba: pirm. Matilda Marcinienė, Br. Dikienė, D. Kurauskienė, Pr. Masilionienė, I. Sekmokienė, O. Andriušaitienė, K. Suvaizdienė.

S. L.

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS CHICAGOS KLUBAS PAGERBĖ LIETUVOS DUKTERŲ DRAUGIJĄ

Lietuvių Moterų klubų federacijos Chicago klubas kartu su Lietuvių Tautinių namų vadovybe teia gražią tradiciją pristatyti lietuviškai visuomenei, paminėti ir pagerbti lietuviškame lauke pasidariusius. Pradėta nuo žymiųjų moterų, nepamiršti buvo ir vyrai, dabar atėjo eilė veiklioms moterų organizacijoms.

Sausio 19 d. aktorė Zita Kevalaitytė-Visockienė trumpa ir talkia įžanga pristatė Lietuvos Dukterų draugijos pirmininkę Emiliją Kieilienę.

Jai įprastu nuoširdumu E. Kieilienė supažindino lietuviškąją visuomenę su populiariausia, spėjusia gerą vardą įgyti draugija.

Ji papasakojo dr. jos įsikūrimo tikslą, jos veiklą, kas per penkiolika metų joje darbavosi ir kaip šiandien ji atrodo.

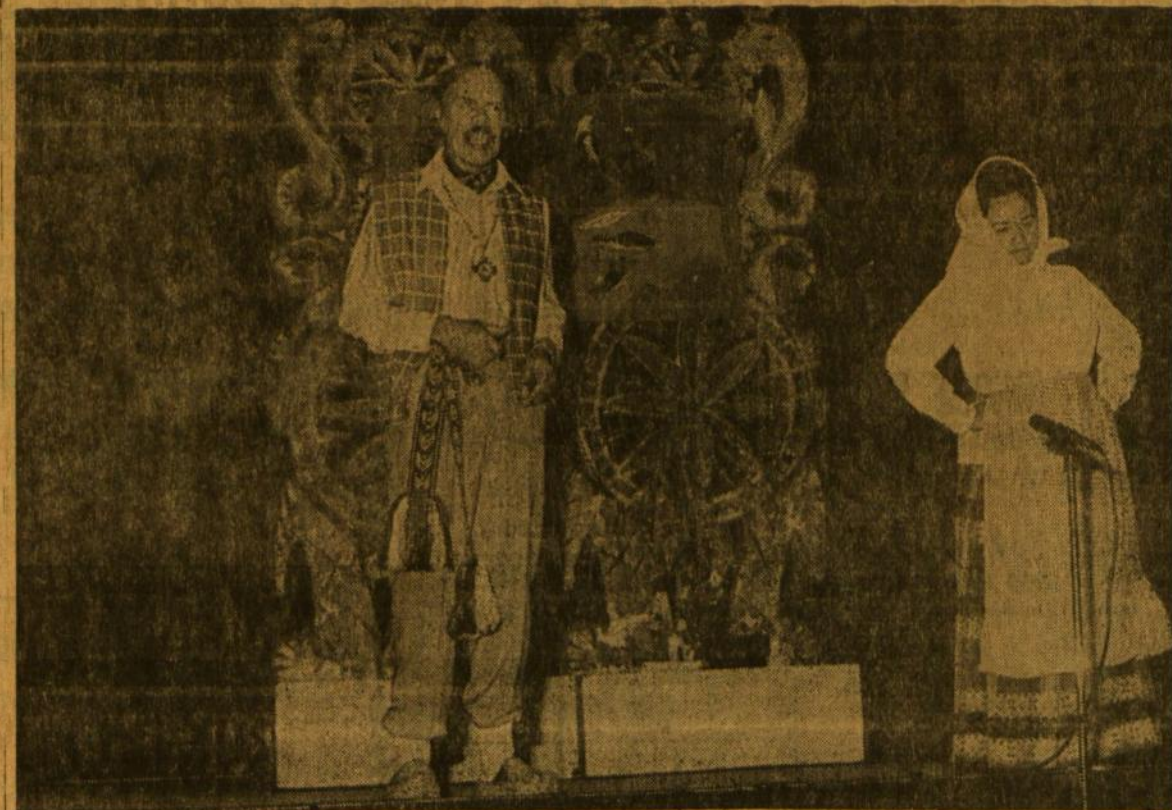
Ne vienas apie draugiją girdėjo ir žinojo, kad tokia draugija yra, nors toji ir nelenda visuomenėje į akis, nesireklamuoja nei žodžiu, nei raštu. Daugiausia už ją kalba atlikti darbai ir žmonės, gavę iš jos pagalbą, pagūdą, užuojautą.

— Draugija irgi jaučia, kad ji populiarėja, kad ji užsitarnavo žmonių dėmesį, pagarbą, nes gauname labai mielų laišku, atsiliepimų ir auksų, — kalbėjo pirm. E. Kieilienė.

Sušelpia šimtą asmenų
per vienerius metus

— Draugija padeda kiekvienam lietuviui Chicagoje, Amerikoje ir galima sakyti, visame pasaulyje, į vargą patekusiems, ištikus sunkiai nelaimė, senatvėje, sunkių problemų prisilgę, ir neturintiems artimųjų, kad kas padėtų. O taip pat našlaičiams, našlėms, likusioms su būreliu vaikų. Leidžiame j mokslus. Anksčiau viena, dabar turime du. Kartais tenka padėti neoficialiai, neužgaunant žmoniškos ambicijos. Laidojame vienišus, jei nėra kas jais pasirūpina.

— Prisiminsiu apytikriais skaičiais globojamuosius ir bendrą išleistą jiems sumą. Sušelpiame metuose per 100 žmonių, išleisdamos arti 10,000 dol. Turime nuolatinis, kuriems kas mėnesį reguliariai suintinėjame čekius po 350 dol.

Zemaitis (akt. Leonas Barauskas) ir aukštaitė (sol. Vanda Stankienė) tarmių vakare, Jaunimo centre, Chicagoje. Nuotr. P. Maletos

Stasys Balzekas Jr. įteikia Genovaitės Kudirkienės dvi banko knygas su įnašu 1,000 dol. kiekvienoje vaikams mokslinių Martinique restorane. Nuotr. V. Noreikos

je atostogavusių dr. jos vicepirm. Haliną Zitkienę. A. Pilpavičienė davė 50 dolerių ir lietuviškų audinių laimėjimams, o A. Pažerienė savo pačios darbo iš krauklių vaza, Abi floridietės ne pirmą sykį draugiją dosniai sušelpia.

— ALIAS (Amer. Liet. Inž. ir Arch. sąj.) Moterų pagalbinio vieneto metinis susirinkimas įvyksta rytoj 3 v. p. p. Bronės ir Inž. Br. Nainių namuose, 6804 S. Maplewood. Inž. Br. Nainys pasidalins išpūdžiais iš kelionės į Australiją. Narės kviečiamos gausiai dalyvauti.

— Chicago Lietuvių moterų klubas, kuriam šiemet vadovauja Silvija Petrošienė, bus pagerbtas rytoj 3 v. p. p. Liet. Taut. namuose. Tai antra moterų organizacija, šiemet pristatyta Lietuvių Moterų federacijos klubo mūsų visuomenei. Minimas klubas, kurio narių skaičius yra 75 (uždaras skaičius) yra daug pasidariusęs lietuvių kultūros, visuomeniniam ir šalpos lauke. Jau 15 metų iš eilės surengia Gintaro balių, kuris tradiciniai kasmet plačiai komentuojamas amerikiečių didžiojoje spaudoje. Jos taipgi įsteigė jaunųjų narių lygą (priklausomą buv. Gintaro balius debiutantes). Iš balius gauto pelno nuolat skiria sumas stipendijoms, daugiausia naujoms ate-

vėms (klube vos viena — kita nauja ateivė tepriklauso). Iš praėjusio balius pelno (per 4,000 dol.) pusę paskyrė Balfui, pusę stipendijoms. Klubas (įsisteigęs 1923 m.) daug pasidarbavo nepriklausomos Lietuvos atskirimo pradžioje. Klubo tikslas — visakeriopa pagalba Lietuvai ir lietuviams. Jos vienintelės iš moterų organizacijų kasmet tradiciniai iškilmingai atšvenčia Vasario 16-tąją. Klubas yra daug lėšų pasiuntęs Lietuvos našlaičiams, prieglaudoms, Laisvės varpui, ginklų fondui, Vilniaus vadovimo komitetui, transatlantišiam skridimui, siuntė atstovę į Pasaulio lietuvių kongresą Kaune ir daug kitų darbų nuveikė. Klubo garbės pirm. yra gen. konsulė J. Daužvardienė. Kasmet automatiškai skiria po šimtinę Altai ir Balfui, o taipgi užprenumeruoja lietuviškus laikraščius seneliams prieglaudose.

— Ona Biežienė, viena pirmųjų Chicago Liet. mot. klubo narių ir buv. klubo pirmininkė, rytoj kalbės apie klubą jo pristatyme 3 v. p. p. Liet. Taut. namuose. Tikimasi ir laukiama mūsų visuomenės didelio pritartimo, minint mūsų lietuviškas, daug pasidariusias Lietuvos labui.

Genovaitės Kudirkienės (vidury) viešnagė Chicagoje — Brighton parko klebonijoje po mišių. Iš kairės — Irena Balzekienė, iš dešinės Simul pagerbti banketo ruošimo komiteto pirm. Liusė Dargienė. Nuotr. H. Blyskio